Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 15 (553). Неділя, дня 20. квітня 1930. Рік XII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ОРГАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/І. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол., півчно 3 зол., чвертьрічно Для Чехії на рік — 72 к. ч., ½ — 40 к. ч., ¼ — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, ½ — 35 ф., ¼ — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, ½ — 6 мк., ¼ — 3·50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, ½ — 50 б. ф. ¼ — 30 б. ф. Для Америки 2½ ам. долярів річно.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 40 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошпо. 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

Символ.

В цей ранок весняний, коли хрести на наших церквах загараються від сходячого сонця першими золотими огнями, коли гомін дзвонів починає стелитись радісною вісткою по всій землі українській, в цей святочний день Великодний вітаємо один одного —

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Воістину, скільки великого змісту в тих словах!.. Дужа сила йде від них, промінна побіда світла, непереможна міць життя... В словах отих заключена велика містерія перемоги життя! над смертію, чудо і чин вічної обнови і відродження. День Воскресення, це свято незломного оптимізму, це свідомість неминучої побіди світла над тьмою і добра над злом, це заповідь радісного завтра.

В цей ранок світлий, коли із чорноземів та ланів українських йде до нас плідний подих пробудженої весни, коли новим життям накипає гай і діброва, коли зацвітає земля, в душах наших зявляється Образ і Слово Богочоловіка, який смертію смерть поправ, над тьмою і вічним небуттям вдніс побіду, Христос, безсмертний Символ перемоги.

Слово оте, що було в почині всього, він обявив і проповідував людям, нову науку, образ нового життя і світлий шлях до його. Стрінув спротив і ненависть, боротьбу і заперечення, і хоч світлий шлях Його науки завів Його на криваву Голгофту, помимо ран, тернів і поневолення, він вірив і казав всім:

Воскресну! Я і наука моя!..

І слово Його стало тілом, дійсністю. Воскрес непереможно, як воскресає весна, переміг спротив і ненависть, як перемагає сонце леди зіми, смертію переміг смерть і небуття, переміг темряву світлом. І світить світло Його науки, тисячі літ уже, світитиме завсігди, даватиме свідоцтво побіді віри і правди. Переміг смерть всупереч всім законам людського думання і обчислення, воскрес помимо важкого каменя, що ним привалено гробівець Його. Що помогли всі пута поневолення, всі знущання, смерть тіла і важкий камінь надгробний, всі оті засоби засліпленої людської слабости, коли супроти них стояла велика нездужана віра в свою правду, в слушність своєї справи, віра в оте первопочинне Боже Слово?

Воістину, слово тілом стало:

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

В цей день, коли все відроджується, коли зіму скрізь перемагає життя весни, коли зацвітає земля, в цей день Воскресення немає мабуть української людини, яка у віднощенню до нас самих, безсмертного значення воскресного Символу не розуміла-б.

Як перед Воскресенням Господнім йшла мука Голгофти, так і перед воскресенням нашим, землю нашу скувала люта зіма упадку, смерти і неволі. Своїх дванайцять пасійних стацій, місця терпіння і упадків, місця внутрішнього очищення і обнови минає нація, але підноситься знова, іде вперед, дійде аж до кінця. Важкий камінь надгробний, камінь заглади кладе на нас чужа рука, важить Його і обчислює: з під його не встануть!..

А всежтаки!.. Всупереч всім законам людського думання, всупереч всім засобам і обчисленням ненависників, всупереч камінню, що ним привалюються домовину нації, задивлені у великий Взір і Символ, в побіду волі і віри над поневоленням і смертію, знаємо те одне:

Воскреснемо!.. Ми і віра наша!..

Переможемо, як оце перемагає сонце люті леди, як перемагає життя смерть. Переможемо, бо знаємо, бо віримо!..

І в цей ранок весняний, коли гомін дзвонів стелиться радісною вісткою по всій землі українській і коли хрести на наших церквах загараються від сходячого сонця першими золотими огнями, в цей святочний день Великодний, вітаємо один одного з радістю в серцях усміхом в душі, свідомі Символу і визвольного змислу цих слів:

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

А. КУРДИДИК.

(„Листопад“)

ДВА ЛИСТИ.

I.

Сину любий! В селі свято...
Дзвони бють ціліську днину.
Бють і бють. І сонце світить...
Дзвони бють — коханий сину.

По селі гаївка ходить,
Я віконце одхилила —
Бють мені в саме мов серце.
Дзвони ті, дитино мила...

І в мене мов не Великдень:
Писанок нема — ні паски —
Тільки сльози за тобою
Тільки спогад, ніби казка.

Сину милий! Де те свято,
Як ти був мала дитина
І при мені був веселий —
Де та свята, ясна днина?...

Ні, воно кудись пропало!..
Нам вже більше не зустрітись...
Сину — як то важко мамі
В самотині. Де ви, діти?

А Великдень — [illegible] свято.
Дзвонять дзвони [illegible], упину...
Кінчу листа... Сльози кануть...
Будь здоров — коханий сину...

II.

Мамо, мамо! Тож сьогодні
Там у Тебе ясний день —
Повно дзвонів, людей, втіхи,
Повно сонця і пісень.

Мамо — а ту сірий буден
І в колгосні рже трактор,
А на церкві там, де хрест був
Закрівавлений прапор —

Дзвони, мамо, на Різдво ще
Познімали тай в колхоз —
Боронив хто — всіх „пад стенку“...
А що муки! А що сльоз!...

І на полі, мамо пусто —
Не посіяно ніщо...
Садки, городи й подвіря
Заростають скрізь хащом —

І в нікого нема паски
І молитись нема де —
Люде духом впали геть вже —
Син твій тільки мамо жде!...

Мусить, мамо! Тож Голгофта
Антихрист кінчае чин —
Та ось завтра правда встане
І повернемо!.. Твій син...

З нагоди ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО, Редакція „Українського Голосу“ шле своїм Шановним Читачам і однодумцям найщиріщі святочні побажання.

Підчас Свят Воскресення Христового памятайте про наших воєнних інвалідів.

Жаждуть крови.

Перед закінченням процесу С. В. У.

В хвилині, коли пишемо ці слова, засуд харківського чекістського трибуналу над 45 членами **Спілки Визволення України** є нам ще невідомий. В даний мент, після закінчення допитів підсудних, слово має прокуратура і це, що большевики називають... „обороною“. Не забігаючи поперед засуд, який може запасти кожної хвилини, приходиться на цьому місці лише відмітити загальну ситуацію процесу і оту атмосферу, в якій цей монстр-процес добігає до трагічного кінця.

Червона вулиця жажде крові. Із фанатичним опянінням домагається голов всіх підсудних. Коли в часі розвитку допитів витворювалось хвилинами враження, що большевикам йде в першу чергу про моральну побіду над Спілкою В. У., лише про компромітацію української самостійницької ідеї і програмово-політичної платформи підсудних, і що з огляду на те, вони меншу вагу прикладають до фізичного знищення Спілчан, то в даний мент виявляється, що всежтаки, цей процес дуже правдоподібно матиме масовий кривавий епільог.

Оскільки з одного боку, прокуратура своїми демагогічними промовами і обвинуваченнями, своєю брехливою діялектикою і провокаторськими насмішками і глузуванням, нацьковує в супроводі преси вулицю до виступів, підготовляє „опінію“ і свідомо витворює над головами підсудних атмосферу горячки ненависти і напруження, остільки теж з другого боку, червона вулиця, реагуючи простісько на бажання прокуратури підбатожує своїми виступами суд до „як найстрогіщих мір пролетарської самооборони“. У великій салі харківської державної опери заіснувала тривожна, зловіща, наелектризована ненависть атмосфера.

Червона вулиця жажде крові. В кожній хвилі може запасти присуд, в кожній хвилі може статись, що десятки найсвідоміщих і найчільніщих Українців — самостійників, впадуть в льохах чека пронизані большевицькими кулями. Покищо, краще не будемо собі зображувати зловіщої картини цього кривавого большевицького самосуду. Але так чи інакше, із цього процесу та його епільогу, українські самостійницькі націоналістичні елементи мусітимуть у відношенню до большевиків і у відношенню до своїх власних політичних позицій, поробити всі останні належні висновки.

По відомостям, що їх Ред. „Українського Голосу“ отримала безпосередньо з Радянської України, большевицький трибунал має замір проволікти засуд над членами С. В. У. аж до Великодня. На Великодний Понеділок плянуються по всій большевії масові протирелігійні демонстрації і осьтак, засуд мавби запасти у „відповідно“ підготованій атмосфері. Може статись, що цегорічне Воскресення перейде до історії України під назвою: крівавий Великдень.

Sygn. III.|Pr. 11|30. Wyciąg z Dziennika ogólnego posiedzenia Sądu okręgowego w Przemyślu Wydz. III. sekcja I. dnia 22. marca 1930 r. Nr. 44. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych, na posiedzeniu niejawnem dnia 22 marca 1930 po wysłuchaniu Prokuratora okręgowego, na mocy §§ 489 i 493 p. k. z r. 1873 orzekł: 1) że treść artyknłu umieszczonego w Nr. 11 wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukraiński Hołos“ z dnia 23 III. 1930 pod tytułem: „Na maniwciach ueneriwszczyny“ od słów: Hybaż ne zdajut sobi sprawy do słów: „pana Zaleskoho“ zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) u. k., nadto b) tresć artykułu „Łysty z Wołyni“ w słowach: „z ruk naizdnykiw“, tudzież treść artykułu „Radist i Hore“ od słów „Na zachodzie“ do słów „zilla smutku“ zawierają znamiona zbrodni z § 65 a) u. k., c) treść artykułu „Zachidni Zemli“ od słów: „Hromada riszona“ do słów: „aż do koncia“ — zawiera znamiona występku z § 302 u. k., w końcu d) treść drugiego ustępu artykułu „Zachidni Zemli“ od słów: „Oburennia“ do słów: „piatoch Ukrainciw“ zawiera znamiona występku z §§ 490, 491, 493 i art. V. ustawy z 17 XII 1862 Nr. 6 Dz pp. z r. 1863. 2) Konfiskatę powyższego numeru czasopisma Ukraiński Hołos“ jako usprawiedliwioną się zatwierdza, 3) że dalsze rozpowszechnianie wyż rzeczonych artykułów jest wzbronione. Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraiński Hołos“ by po myśli § 20 ust. pras. z dn. 17 XII. 1862 Nr. 6 Dz. ust. państw. austr. z r. Nr. 63 treść tego orzeczenia — bez powodów — na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła. — Za zgodnaść Bieńko.

Sygn. III. 1. Pr. 16|30| — Wyciąg z dziennika ogólnego posiedzenia Sądu okręgowego w Przemyślu Wydział III. sekcja 1. dnia 5 kwietnia 1930 Nr. 47. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych na posiedzeniu niejawnem dnia 5 kwietnia 1930 r. po wysłuchaniu Prokuratora okręgowego, na mocy §§ 489 i 493 ust. p. k. z r. 1873 — orzekł: 1) a) treść artykułu umieszczonego w Nr. 13 wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukraińskij Hołos“ z dnia 6 kwietnia 1930 pod tytułem „Radist i hore“ od słów „żadoby“ do słów „woroha“ od „Woroża“ do „lisom“ słowo „woroha“ od słów „Woroża“ do „uteczi“, słowa „woroh prohnanyj“ od słowa „Woroża“ do śłowa „nas“ słowa „worożych połczyszcz“ zawiera znamiona zbrodni gw. publ. z § 65 a) u. k. b) nadto treść artykułu „Łysty z Wołyni“ od słów „z miścia“ do słów „bezpeczeństwa“ zawiera znamiona występku z § 302 u. k. c) treść artykulu pod tytułem „Płastunam w dopomohu“ od słów „w stołyci“ do słów „kraju“ zawiera znamiona zbrodni z § 58 u. k. 2) Konfiskatę powyższego numeru czasopisma „Ukraińskij Hołos“ jako usprawiedliwioną zatwierdza się; 3) że dalsze rozpowszechniane wyż rzeczonych artykułów jest wzbronione. Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraińskij Hołos“, by po myśli §. 20 ust. pras. z dnia 17. XII. 1862 Nr. 6 Dz. ust. państw. austr. z r. 1863 treść tego orzeczenia — bez powodów na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła. — Za zgodność: Bieńko.

Сповідь ундівського політика.

„Травнені надії — і що з них залишилося“.

Пан Іван Кедрин, довголітний співробітник „Діла“, соймовий справоздавець ундівського посольського клюбу, одна із найбільш маркантних постатей в таборі офіційної західньоукраїнської політичної репрезентанщини, помістив дня 5 квітня ц. р. в 14 числі польського ліберального тижневика „Tydzień“ обширну статю під дуже знаменним для ундівської політики заголовком: „*Травневі надії — і що з них залишилося*“.

Статя п. Кедрина незвичайно щира, щира аж до цинізму і цією щирістю побиває рекорд у всіх того рода українських політичних сповідях і покаяннях. Приклякнувши до ступінів польської соціялістичної сповідальниці, пан Кедрин бється в груди і з жалем визнає перед своєю варшавською пепесяцкою авдіторією: стидно панове, але „ми Українці“ подібно як і ви соціялісти також, так дуже сподівались на маршалка Пілсудського!... А тепер?... Не так воно склалось, як гадалось... Дослівно: „*Може навіть не цілком приємно признаватись сьогодня нам Українцям до того, а всеж таки: богато було серед нас в травні 1926 р. таких людей, серед яких тодішній переворот викликав надію поправи життя наших земляків у Польщі*“. Маємо отже нарешті з боку одного з провідників Унда оте засадниче і дуже цінне ствердження, що українські офіційні круги будували свої політичні надії на травневому перевороті, на приході до влади маршалка Пілсудського та його санаційного табору. Вже на самім початку своєї незрівнаної статі п. Кедрин стверджує, що „ми Українці“ приняли цей переворот з радістю, бо „будь-що-будь, мали немало причин до оптимізму“. Одначе грубо помиляється той, хто думає, що цей оптимізм „Українців“ пана Кедрина родився із факту польського перевороту самого по собі, із факту польської домашньої війни.

Ні! Ундівський оптимізм пана Кедрина родився не із тих можливостей, що їх несла зі собою польська распря, але він родився з факту побіди Пілсудського. Іменно: вже в засаді п. Кедрин бачив можливість „поправи життя наших земляків“ лише в площині цеї чи іншої внутрішньої польської системи правління, але не поза нею, уже в засаді звязував нашу справу з тим чи іншим польським правлячим політичним табором. Нарешті-ж то явно стверджується стару ундівську політичну дійсність: „поправу життя наших земляків“ *роблено попросту внутрішнім питанням польської державки.* Отже зразу подвійна орієнтація: раз — на Польщу саму по собі, а друге — вдобавок ще й на те чи інше польське внутрішнє угрупування. І далі, пан Кедрин совісно і солідно виявляє всі оті передпосилки, всі оті конюктури, конкретні факти і заяви з польського боку, на яких „ми Українці“ побудували оту свою польсько-санаційну орієнтацію, ці прогорілі уже „травневі надії“ на прихід до влади маршалка Пілсудського і його табору.

Осьтак довідуємось: 1. З приходом Пілсудського приходили до голосу також польські ліберали з ідеольоґією ширеною „Głos'ом Prawdy“, які *вибивалися ліберальними поглядами на питанна національностей* і в своїх політичних міркуваннях присвячували цій справі „найбільше місця“. 2. В травневім перевороті брала участь *польська лівиця*, противниця ендецького.. „національного зоольоґізму“. 3. Існувала серед „нас Українців“ *леґенда* про марш. Пілсудського, як „здеклярованого політичного українофіла“. Що правда, сам п. Кедрин признає, що „Йосиф Пілсудський ніколи своїх поглядів на українське питання ясно не спрецизував“ і цього „українофільства“ п. маршалка не можна було оперти на „документах та історичних фактах“. Навпаки. Історія союзу Пілсудського з от. Петлюрою, його загравання з Махном, похід на Київ, рижський договір і цілий ряд подібних фактів говорили про що хочете, тільки не про „українофільство“ маршалка. Проте, *леґенда існувала* і цього було досить, щоби сповнювати ундівські серця „нас Українців“ радістю із приводу травневої побіди Пілсудського.

4. „ми Українці“ виходили зі заложення, що приходячи до влади, марш. Пілсудський, непримиримий ворог Росії, несе зі собою концепцію „радикальної розвязки питання Східної Европи“, і бажаючи переформувати „єдину неділиму Росію“ на цілий ряд національних держав, є само собою активним прихильником ідеї сотворення самостійної української Держави. А раз мається бажання мати своїм добрим сусідом українську державу, то в звязку з тим, мусить наступити в Польщі ревізія державної політики у відношенні до національних меншин, в першу чергу меншин українських, „як сил, яких природним ворогом є Росія“.

І тут пан Кедрин заторкає ребром західньоукраїнське питання. Треба признати, має досить сумної відваги до тла розконспірувати свої ундівські політичні карти. Довідуємось іменно, в яку площину „ми Українці“ поставили в звязку з оптимістичною ундівською орієнтацією на травневу побіду Пілсудського, пекуче західньоукраїнське питання. І хоч як не хочеться вірити, хоч як протираєш очі допускаючи якусь прикру містифікацію, всежтаки, читаємо дослівно от що: Союз Пілсудського з ат. Петлюрою ми „галичане“ (слово галичане бере п. Кедрин в знаки наведення) поборювали „не тому, що в цій угоді визнано ріку Збруч за польсько-українську границю, отже признано цілу бувшу Галичину („бувша Галичина“!) Річипосполитій“. Ні! Пан Кедрин свідомий, що „не кожен нарід може мати таке... феноменальне щастя як Поляки... щоби відразу обєднати всі свої етноґрафічні землі“ — отже, маючи на увазі цілість української справи „українська політика не може починатись і кінчитись на Східній Галичині“. Пан Кедрин заявляє, що „ми Українці“ дивлючись тверезо на можливости здійснення нашої державної справи „не виходили з точки бачення патріотизму провінціонального, льокального...

Щож це? Концепція „етапного“ будівництва нашої держави? Іменно! Отжеж назвім це властивим іменім: орієнтація на пілсудчину, на віднову української держави над Дніпром за допомогою польських рук, але за ціну зречення „бувшої Галичини“. Аджеж не можна числити на якесь „феноменальне щастя“... Аджеж не можна „відразу обєднати всі свої етноґрафічні землі“... Аджеж не можна руководитись почуттями „патріотизму провінціонального, льокального“... Значить —

Так на шпальтах варшавської пепесяцкої трибуни розгортається перед нами у всій своїй красоті ундо-уенерівщина, україно-пілсудчина найгіршої сорти, стопроцентова орієнтація на Варшаву. Осьтак, пером свого найкращого публіциста Ундо підписує собі нарешті свою правдиву політичну леґітимацію.

І пан Кедрин сповідається. Оповідає, як високо били серця у „нас Українців“, коли перші потравневі хвилі підтверджували, неначеб фактами гіпотезу про „українофільство“ Пілсудського і всі з тим звязані розвиткові можливости. На обріях видніла можливість маршалківської „радикальної розвязки питання Східньої Европи“, видніла можливість повстання пілсудськівської української держави. Тотеж попущено і „галичанам“ трошки попруги, мовляв, требаж буде з наддніпрянським сусідом в згоді жити. Отже п. мін. вн. справ Млодзяновскі взявсь виробльовати проґраму мінімального задоволення національної рівноправности, п. Голуфко почав говорити про автономію для „бувшої Сх. Галичини“, в Ґлосі Правди п. Стпічиньскі поміщував „на передовім місци“ статті зі заявами симпатій для українського незалежницького руху... за Збручем. Ба! Самому навіть п. Кедринові заявив мін. освіти п. Суйковскі що... рушить з місця справу українського університету! Прийшов Пілсудський, а з ним сходила польсько-українська заграва. Ми-ж Українці сподівались, ми... „мали будь-що-будь не мало причин до оптимізму“.

Аж врешті-решт, усі ті сподівання, ці райдужні ундівські „травневі надії“ чорти взяли. Пан Кедрин вичислює, як потім лопала одна миляна банька за другою, як навіть оте заперечення „галичанства“ і „льокального патріотизму“ не помогло і не довело до нічого. Прийшло гірке пізнання, що санаційна практика пілсудчини перечеркнула усе, що до цього часу говорено і писано про погляди марш. Пілсудського на зміну структури Сходу Европи, східну політику Польщі і зміну курсу відносно Українців з „бувшої Галичини“. І пан Кедрин лірично зітхає: „Очевидно, що трудно нам Українцям, що не маємо доступу до високих порогів Бельведеру сперечатись на ці теми з пп. Ярузельськими, які стоять близче до вівтаря“. (Pium desiderium...)

А нині пан Кедрин, що колись мав „будь-що-будь немало причин до оптимізму“ переживає прикрий Katzenjammer, жалується соціялістам (зміна конюктури?) і пояснює їм длячого тепер. „неприємно згадувати про надії Українців в травні 1926 р.“ І дійсно: неприємно...

— —

З приводу цеї чудової статті п. Кедрина залишається сказати небогато:

Пан Кедрин, вимірив УНДО'нню ляскучий поличник. Є це чергова скандальна компромітація політичної орґанізації з двома обличами, яка цілими роками дурить і шантажує громадянство правнодержавними соборницькими заявами, прінціпіяльними фразами, чуть не революціонізмом, а з другого боку, покладає свої надії на марш. Пілсудських, на їхні дивовижні концепції, живе в дійсности політичними інтервенційними катеґоріями уенерівщини, підготовляє тайні пакти з Поляками. Яким правом, з чийого умандатовання п. Кедрин заєдно вживає вислову „ми Українці“? Невжеж треба аж намацально його переконати, що далеко не всі так думають, як він? Прочитуючи цей сумний список ундівських санаційних сподівань питаєш себе, — яка ріжниця існує між політ. концепцією „Українців“ типу п. Кедрина, „уряду“ А. Лівицького, пп. Сегейди і Богуславського і других пропольських опортуністів? Ми її не бачимо.

А вжеж! Ундо ніколи і в нічому невідповідальне і „некомпетентне“ знова відречеться, мовляв, п. Кедрин висловив лише свою приватну думку, з якою Ундо нічого спільного не має. Але суспільність знає

ЄВГЕН ОНАЦЬКИЙ

Рим, 10. березня 1930.

З мого римського щоденника.

Прогулька до Вітербо.

(Докінчення).

IV.

Ми пішли по вулиці Сан Пелеґріно (святого Паломника). Коли хто захоче — не в театрі і не з книг, і не з ілюстрацій давніх художників, а в життю — пізнати справжній характер середневічного міста, раджу йому приїхати до Сан Пелеґріно в Вітербо. Висячі бальконочики, що на них ось-ось має звитись Джульєта, чекаючи на свого Ромео, камінні зовнішні сходи, арки перекинуті через вулицю, потаємні переходи з одного палацу до другого, таємнича пітьма і тіни ріжних архітектурних закутків, колюмни, портикати .. Дайте ще, замість сього яскравого сонця — мягке місячне світло, і вам почне здаватися, що ви попали в царство, над котрим не владний безжалісний Час, вам здасться смішним і невідповідним ваш мягкий капелюх і сірий звичайний одяг. Треба було би оксамиту, мережев на комір, пер на крисаню, шаблюку при боці.

Тодіб може вийшла прегарна Ґаліяна в позлотистих барвах, шовковою хусткою чорне волосся прикривши...

А власне чи чорне?..

Аджеж й ідеали краси коряться законам попиту, і, — в країні чорнявих, русяве волосся натурально мусить бути в найбільшому попиті. Не дурно Д'Анунціо звертається до однієї своєї героїні (натурально устами героя) з такими словами: „твій кольор волосся, весь вилитий з блідого бурштину та тьмяного золота, а може й трохи зівялої троянди, це кольор багатий, могутній-ідеальний...“ Треба визнати, що в мистецтві беруть завжди перевагу русяві: русяві були богині мітольоґічного Олімпу від Венери до Юнони, від Геби, богині молодости, до Дафни і Лятони; русяві були Ґрації і Психея, ніжна подруга Купідона, що викликала ревнощі самої Венери. Пракситель кохався в золотому волоссі Фріни, і золоте-ж волосся мали в історії й мистецтві Аспазія, коханка Перікля і Олена Троянська, Дантова Беатріче і ніжна Лаура Петрарки, Марґеріта Ґете і всі героїні Ваґнера; русява була загадкова Джіоконда Леонарда да Вінчі і русявих красунь вибирали для своїх творів Тициян і Рубенс, Ґвідо Рені і тисячі менших... Аж поки не прийшли нові часи, коли на зміну леґіону русявих і кількох чорнявих (Форнаріна Рафаеля) почали зявлятися жінки з зеленим волоссям, блакітним, фіялковим, сильно-рожевим... Модерні мистці шукають краси не в красі, а в потворності! Гра контрастів, чи свідомість безсилости?

З кварталу св. Паломника (Сан Пелеґріно) лікар пішов до своїх хворих, а я — шукати колишній папський палац і довго блукав по вузеньких вулицях Вітербо, задивлюючися то тут, то там в цікаві водограї, на похмурі палаци, на шматочки краєвидів поміж високими мурами... Колиб ви подивились на ті мури: вохкі, полатані мохом та зеленими грибками, зі страшними шкалубинами. Іноді зустрічалися ґрати папської віллі, — замкнені і темні, з лютою собакою, що рвалась до мене і шукала будь якої розваги. А потім знову старі мури, церкви, палаци, — давня минула роскіш, що здавалася наче пишним одягом, казкового велитня, що його старанно вимережали кілька століть тому, але кілька століть вже більш не вживали: позолота зійшла, барви посходили.

Папський палац з XIII ст. — другий зразок незрівняної краси, що лише задля його самого варто булоби відвідати стародавнє місто. Його відкрита веранда з недосяжними лініями далекого обрію, зі старим вже зіпсутим і сухим водограєм, з сімома прозорими арками над тоненькими стрункими колюмнами, вражає незвичайним мережевом різбярської роботи. Ціла веранда, коли дивишся на неї з боку, здається вийнятою з якоїсь арабської казки, — така вона легка і прозора. Ніби не з каменя вона була зроблена, а з мрії поета. Коли ж дивишся з неї в далекі простори, забуваєш про час і місце. Ніби бачиш давні часи, ніби бачиш війська Коррадина, останнього з Гогештауфів, ніби бачиш в аркаді, поміж колюмнами папу Климентія IV, ніби чуєш його розлючений голос, що шле закляття й проклони „ягняті, що йде на заслання“...

З веранди через вузькі двері входиш в величезну високу салю з побитими вікнами, — холодно й вохко. Підлога побита і повна дір. Мій провідник звертає на них увагу:

— Знаєте що се за діри?...

— Діри?... Звичайно — діри...

— Ні, се не звичайні діри. Се — діри великого історичного значіння... Вам хочеться сміятись. Але мій бесідник продовжує цілком поважно:

— З сих дір вийшов папа...

Я дійсно починаю почувати себе ніяково, але щоби не образити провідника роблю здивовано — зацікавлене обличча...

— Так, так вийшов папа.... Григорий X.... Тут відбувався перший конкляв кардиналів для вибору папи, але поміж тими кардиналами панувала така незгода, що тодішний Народній Капітан Вітерба, або якби ми тепер сказали його міський голова й командант, наважився вжити рішучих заходів і, скористувавшись також порадою св. Бонавентури, замкнув їх в сій салі, наказав зняти дах і зменшив харчові порції. Проте кардинали виявили чималу незломність своїх переконань і поробили кожний для себе намети, в котрих захищалися від дощу і вітру..., Григорий X, що вийшов нарешті папою з цього конкляву після трийцяти трьох місяців кардинальських незгод і суперечок, побачив себе примушеним, для добра церкви, виробити суворі правила, якими й доси послуговуються на конклявах.

— А діри?...

— А діри?... Та сеж від тих кардинальських наметів...

— А-а!... — Я не міг не визнати слушности провідникови, що діри були дійсно. „історичні“... А з другого боку, що тут не є історичне?!. Не дурно колись Бальзак писав: — „В Римі ви ходите по камінях, що були колись богами для Цезаря і Помпея, ви оглядаєте руїни великих річей, і що дня ви впиваєтесь історією і леґендами... Се повітря надихує мені ідеї великого... і коли я лише дві години мрію на березі Тибра, я так себе почуваю, ніби простудіював цілий тиждень“.

Те, що є вірне для Риму, вірне в трохи меншій мірі майже для всієї середньої Італії. В найменшому містечку, на кожній горі і в кожній долині, на берегах рік і в глибоких озерах, — по всіх усюдах ви знаходите свідків історичних подій, по всіх усюдах ви зустрічаєте докази вічної боротьби людського духа за поширення меж своєї влади. Кожний камінь і кожна дірка намагається оповісти вам свою власну історію, намагається підкреслити, що і вони чимсь заважили на долі неспокійного людства.

Я мимоволі задумався. Перед вікнами стелилася розлога долина і в затишу, за якоюсь руїною, цвів рожевий миґдальник, як гарна дівчина, вбрана на баль, — вся в квітах, вся в сміху, пронизана сяйвом соняшних промінів. Йшла весна. Коли ще на горах біліють сніги а трава почина вже зеленіти в долинах, коли на деревах появляються бруньки, і дикі квіти лише де-не-де починають вистромлювати свої пестливі головки, ніжний миґдал вкриває свої тонкі галузки рожевим квітом і дає нам надію на весну, на блакить, на сонце. А потім знову вертають низькі сірі хмари, холодні вітри, безсоняшні дні. І миґдал говорить нам, що життя повне солодких надій і жорстоких розчарувань, палких ентузіязмів та розхоложуючого пращання зі сподіваннями. Тому він часто вживається, як емблєма Несталости та Скороминаємости. Але в геральдиці миґдал означає велику Відвагу та Молодість...

— Чи бачите оту гору, — запитав мене нараз провідник, — он ту... що на ній видно місто?... Се Монте-Фяскone. Там виробляють дуже добре вино... Ах, яке вино!... — і він навіть прицмокнув язиком ... — Вино Ест-Ест-Ест...

А — а... знаю, — відповів я, пригадуючи українських паломників.

— А чи ви знаєте, як воно отримало сю свою назву — Ест, Ест, Ест? Се, бачите, був такий кардинал, що як куди їхав, то все висилав свойого слугу наперід, щоб він коштував вино в тих місцях, де мав кардинал проїздити. І де було вино добре, там він виписував на мурах: „Ест“, себто „є“. І так він робив, аж поки одного разу мав проїздити через Монте-Фяскone. І тут, як покоштував того вина, то на радощах написав аж тричі Ест, Ест, Ест. Кардинал, побачивши такий незвичайний напис, розуміється спинився, щоб і собі покоштувати вина. Та як покоштував, так там і зостався... На завжди... І нікуди вже не хотів їхати. А коли прийшов час умирати, залишив заповіт, щоби раз на рік, коли після збору винограду, нароблять нового вина, бочку того вина виливати йому до могили, щоб він і на тім світі міг би кожного разу приймати участь в загальнім бенкеті... Ось яке воно, — те вино Ест-Ест-Ест... Колиб сінйор захотіли, можна булоб його тут покоштувати... Тут є крамничка така, за рогом...

— Щоб я теж тут на завжди зостався?... Ні, дякую!... Он дивіться, мене вже кличуть...

І справді др. Б., оглянувши всіх своїх хворих, поспішався назад знову до Риму. Шкода було мені їхати, і то не так за тим Ест-Ест-Ест, як за ріжними іншими цікавими памятками далекої старовини, яких я не вспів оглянути. Особливо ж хотілося заглянути до собору св. Лаврентія, романського стилю XII ст. що як, казали мав стояти на місці давнього римського храму Геракля. Але не було часу. Може колись іншим разом...

тепер вже гаразд, що має про ці речі думати. Ундо знова буде мовчати, як взагалі промовчує всі „неприємні історії“; знова не займе становища, творючи в той спосіб чергові предпосилки для... „явищ публичного згіршення“. Ці явища кінчаються щораз частіще щораз більш драстичними епільоґами. „Діло“ слушно підносить цю аномалію. Длятого-теж, тим разом Ундо „таки-да“ *зволить* заговорити.

Знова вибори?...

Скількиж-то українських сердець політичних і неполітичних починає битись на Західних землях живіще і міцніще, коли знечевя паде це трівожне, повне емоцій, непевности і неспокою слово — *вибори*! Скільки надій з ним звязують всі наші покликані і непокликані вожди суспільности... Скільки зворушення, пристрасти і суперечних почувань викликає воно в душах заінтересованих! Адже не має сумніву, що серед нашого громадянства панує попросту невилічима постійна виборча психоза. Вистарчить, коли заглянете до першого з краю галицького містечка чи більшого села, заговорите про будь які політичні справи і скоро чи пізно, а розмова неминуче, силою якогось зелізного закону зійде на... останні соймові вибори. Почуєте одне і теж: цей заховувався так і так, той говорив це і те, ви моментально влізете в густу, до безконечности замотану сітку місцевих „політичних“ інтриґ, на вас нестримною силою вдарять не так може партійні як здебільша особисті ненависти, наклепи, підозріння і вам з гарячкою почнуть говорити про перебіг віч, про авантури, які на них відбулись, довідаєтесь, що всі ці противенства антаґонізми і ненависти, які зродились підчас виборів і... які червоною ниткою тягнуться дальше, затроюють і роскладають місцеве громадянське життя, розривають приватні і товариські взаємини, торпедують всяку продуктивну орґанізаційну чи то господарську чи культурно-освітну роботу. Говорім щиро: занадто ще наша суспільність в своїй масі примітивна, щоби вміла відділювати громадські справи від особистих. Не підемо задалеко, коли скажемо, що зміст політичного життя нашої провінції складається в подавляючій мірі з виборности і виборчих історій.

Замітне серед нашої суспільности щей друге дивовижнє, попросту монстрозне явище: твердимо, що мало є таких наших інтеліґентних і півінтеліґентних тзв. суспільних діячів, які десь в найглибшій закутині своєї душі не мріялиб про це, щоби стати... послом. Стати послом, ось верхівна точка карієри всіх тих, що залюбки вважають себе на місцях провідниками суспільности. Ніколи немає у цих людей доволі самокритики, доволі поміркованости і почуття громадської відповідальности, щоби вони бодай запитали себе, чи мають для такої справи відповідне уздібнення, стаж, кваліфікації. Вистарчить називати себе галицьким інтеліґентом, вистарчить вміти богато говорити, вистарчить малий запас оклепаних на оба боки псевдо-політичних фраз, вистарчить виявляти крихітку рухливости і прислівного вже „орґанізаційного хисту“, щоби наш чоловік вже уважав себе здібним і покликаним бути послом. Так стається, що наприклад наша нинішня парляментарна репрезентація представляє собою здебільша безвиглядно сірий, мало квалітативний, неспівмірний зі своїм завданням — людський елемент. Оскільки ця наша парляментарна репрезентація не вміла вибороти собі респекту і пошани у ворожім соймовім середовищі силою своєї політичної лінії і програми, взагалі своєю політичною якістю, остільки теж, за виїмком кількох заледви одиниць, наші посли не вміли собі вибороти належного респекту хочби своєю міцною, репрезентативною особистою появою. Вибивається на загал лише кілька одиниць. Рештаж — сіра пересічність, глухі імена, щолиш юрба рук, які на команду підносяться до голосування. Оскільки більшість з них міцна на „хлопських“ вічах, остільки теж мовкнуть, тратять розмах, бистрість та боєвість, цілком відпадають на задній плян — в соймі. З велитів на галицькій провінції робляться цілком маленькими людьми у Варшаві. І наша парляментарна репрезентація животіє майже без значіння не тільки з огляду на „неприятливу“ політичну конюнктуру, але в значній мірі також з причини свойого неймовірно слабкого людського складу. Нема там ані пориваючих бесідників, ані програмістів — теоретиків і політичних діялектиків, ані боєвих парляментарних натур, ані фахівців по окремим політичним питанням, ані хочби знатоків чужих мов і держав, знаних закордоном, людей дійсної глибокої політичної культури. Нема там ані одного політичного публіциста понад пересічний уровень, ані одного чоловіка, який мігби бодай якоюсь скромною політ. публікацією похвалитись, хочаби на свої, не кажучи вже про чужі політичні теми. Є кількість, нема якости.

А всежтаки: тисячі у нас мріють задушевно про це, щоби бути послами. В кожнім містечку бігає купа кандидатів. Сваряться. Розривають усе громадянське життя. На справу доцільности чи недоцільности свого посольства дивляться не з перспективи національного та громадського інтересу, але передовсім з точки погляду особистої вигоди і амбіції. Найбільший прінціпіяліст і чуть не революціонер, кине усе, піде до якої хочете партії, прорве всякий фронт, аби тільки мандат дістати. Ця посольська хороба вжерлась в нашу суспільність богато глибше як мігби хтось взагалі припускати. Щойно вибори роблються цею міцною інекцією морфіни, яка є в стані розбудити і розбурхати дрімаючу провінцію. Нічо не є у нас в стані викликати більшого політичного заінтересовання як саме вибори. Хай — скажім — на Східній Україні назріває хоч яка революція, хай десять процесів С. В. У. відбувається, хай по цей і той бік Збруча творяться ще такі необчислимі, попросту революційні розвиткові можливости, хай важиться доля цілої нації, — віч і довірочних нарад в тих справах майже ніхто ніде і ніколи не скликає. Так далеко політичність наших громадських діячів звичайно не сягає. Наша патентована краєва „політика“ не знає, не бачить, не розуміє, не визнається, просто не любить складности і богацтва всяких політичних тем і заінтересовань. Майже ніхто цього дійсного, на всю ширину освідомленого політичного життя не виховує і побуджує. Про силу дійсного заінтересовання загалу *політичними* справами свідчать оловяно важким свідоцтвом оті 4 чи 5 бідненьких наших краєвих політ. ґазет, що тяжко боками роблять, ледви животіють, всяким промислом пробиваються. Спить звичайно провінція. Але вистарчить, щоби впало слово — *вибори*!, заразже ці чи інші два місцеві адвокати чи супільні діячі цілий вам повіт на голову поставлять, чуть вам землі з навіс не зірвуть, порушать всіх і вся, заколотять таке, що з дива не сходиш, робиться пекельна суматоха, прориваються греблі пристрастей, робиться „рух“ — гей! Вибори!...

Трівожне слово... Скільки душ наших „провідницьких“ починає тихо тремтіти, надіятись... І скільки-б нам і не говорили про потребу „займати становище“, про „потребу репрезентації“, скільки арґументів не наводили-б про „політично виховну ролю виборів“, про „боротьбу“ з тим чи іншим лихом за допомогою виборчих карточок, ми знаємо передовсім одне: *йде нове лихоліття на наші міста і села*! Творяться нові ненависти, відживають нові антаґонізми, сплетні, інтриґи, скандали, пристрасти і мордобої, нові виборчі брехні і обіцянки, але й стара місцева дійсність розриви орґанізованого господарського і культурно-освітного життя, распря на місцях. Прийдуть старі і нові аґітатори, гасла, дикі оповідання, „буйди“ зелені, закручування голови і неминучі „програми“. Край на цьому тільки тратить.

А що користає? Віднову видимого проводу нації? Неправда! Вибори питання проводу, цього дійсного, нефальшованого проводу суспільности не дають. В сучасній добі вже давно ні! Край дістає нових 30 чи 40 чи ще більше послів, безсилих супроти сучасної польської дійсности, та ще в добавок між собою основно розбитих на цілу купу партій, ґруп, клік, ухилів і котерій. *Провід дійсний, авторітетний, посідаючий в своїх руках певноту влади над суспільністю є можливо витворити зі суспільности іншим орґанізаційним шляхом, тільки не парляментарно-виборчим.* І на випадок нових виборів, тратимо лише безконечно богато, але не зискуємо майже нічого.

Правда, про можливість нових виборів позитивно ще не знаємо властиво нічого. Але існує дуже і дуже сильна правдоподібність, що нові вибори *будуть*! Коли, як саме — все це ще невідоме. Мабуть аж в осени. Але вже нині помічаються признаки підготовок нових партійних і особистих розгривок і кампаній, починаються наради, інтрижки, всякі „тактики“ і серед наших партій свіжі виборчі турботи. Де далі — все це буде поволі але щораз міцніще розгаратись. З цього приводу доведеться нам частіще займати слово. Але воно буде просте, ясне і тверде, як і взагалі усе в програмі свідомих націоналістів. Про наше *конкретне* становище до виборів висловимось на цім місци при найблищій нагоді.

ЛИСТИ З ПАРИЖА.

(Від власного парижського кореспондента)

Париж, в квітні 1930.

I.

Починаючи від самої Пізи потяг майже не вилазить з тунелів. Лише на хвильку вискочить з під землі, наче для того, щоб хапнути свіжого повітря, і знова ховається в нору.

Це коли ви їдете на північ, наближаючись до Франції. Навіть невійськового здивує чудесна неприступність італійських берегів, сама природа потурбувалася обороною Італії зі Середземного моря. Гори тягнуться аж до самої французької Рівери, де проходить кордон між Францією та Італією.

Коли ж ви звернете з Ґенуї на Міляно, бажаючи пересікти італійсько-французьку границю десь коло Модани, то так само побачите, що оборонятись Італійцям тут так само легко.

Але Французи не бояться Італійців іменно в цьому напрямі. Їх непокоїть Італія на морі.

Італійцям тісно на своїй батьківщині, особливо коли до Америки закрито шлях, а їсти треба і мимоволі їм лишається лише Африка, куди від передвоєнного часу звернені очі Італійців. Але Французи так само хочуть панувати в Африці і тут то й зударяються інтереси двох латинських націй. Покищо Італійці не говорять, отверто про свої претенсії права на Тунезію, тобто не говорять представники уряду, але підготовчу роботу в цьому напрямку можна чути. Робота ця йде в напрямі заселення Африки Італійцями, будові фльоти та поважної мілітаризації населення.

Кожного, хто приїздить до Тунісу вражає кількість Італійців, котрі виключно всі зорганізовані в фашистівські орґанізації військового типу.

От чому Франція та Італія не найшли спільних точок до порозуміння в будові фльоти на Середземному морі.

Франція чує небезпеку з боку Італії, особливо теперішньої, а Італія розуміє, що рано чи пізно їй прийдеться взятися за зброю для розширення терену для своєї еміґрації. І тому скільки-б не збиралися наради, вони до якоїсь угоди не приведуть. І коли теперішня конференція в Лондоні скінчилася нічім, то цього треба було чекати. Італію трудно умовити скоротити озброєння, бо вона розуміє, що лише зброя дасть їй можливість найти засоби до існування. Тим більше даремні надії тих, що Европа після світової війни вже не буде воювати.

II.

Перед деяким часом довелось мені бачити фільму під назвою: „Парі Ґерле“. Фільма французької продукції і не дивлячись на її невисоку якість вона здобула і має далі кольосальний успіх. Пояснення цього успіх не треба шукати в мистецьких досягненнях французької кінематоґрафії. Про неї напишемо при нагоді іншим разом. Успіх цеї фільми побудовано на дешевих ефектах, іменно неприязни Французів до Американців котрі представлені неначе вандали, що можуть усе купити за доляри.

А одночасно з цим, теперішній міністр-президент Ґардіє виступив недавно в парляменті з заявою, що треба особливу увагу звернути на американських туристів, котрі привезять тіж таки ...погорджувані доляри до „культурної Франції“. Не знаю, може мене як чужинця це вразило, але здається, що дійсно культурних людей таке розуміння других примусить почервоніти.

III.

Еміль Людвіґ відомий німецький письменник і біоґраф загостив до Парижа. Ті, що ще перед десять роками, а то й до недавна кричали, що Німці дикуни, сьогодня з почестями вітають Німця, забувши про недавну ворожнечу.

З гуманного погляду треба вітати відновлення приязні між бодай видатними людьми Франції та Німеччини, тим більше, що нема охочих підставляти голови під кулі. Певно знайдуться й такі, що у відновленню гарних відносин між ученими або письменниками двох країв, добачуть натяк на зближення двох народів.

Може.

Тільки не дуже. Одного разу довелося мені було бути свідком такого випадку. В одній з фабрик потрібували робітників. Прийшов і я, турбуючись справою одного земляка. В черзі попереду мене стояв огрядний чоловік, що неспокійно оглядався по сторонах.

— Як ваше прізвище? — почув я питання звернене до нього.

— Шнайдер!

— Ви Німець?

— Ні Росіянин.

— А чому у вас німецьке прізвище?

— Мої діди були Німцями...

Шнайдерові відмовили. Коли потім я спитав у нього, чому він не настоював, Шнайдер відповів:

— Все одно не повірять. Це не тільки тут. Скрізь таке. І за що я бився за Францію, будучи в московській армії?

Гордій Салівон.

ЛИСТИ З ВОЛИНІ.

Стара історія, що з Українців найкращі яничари. Стара і, на жаль, до сьогодні, нова. Правда яничари тепер відповідно „змодернізовані“, але завдання їх ті самі: служити чужому панові, цілувати чобіт наїзника, усміхатися приємно і радіти при „поличниках“ і „копняках“ і за „трийцять срібняків“ продавати тих, що мають мужність сміло і гідно боронити національних цінностей. Явище — оправдане психольоґією раба. Даремно будете намагатись переїначити тих, які добровільно погодилися з ролею „Варшавського сміття“ чи „грязі Москви“.

А на Волині, як одне, так і друге буйно процвітало, і тільки зі зростом національної свідомости кінчиться вплив як одних, так і других. Що захвалювачі „робітничо-селянського раю“ вже капітулюють — це найкраще відчуває Волинь. По Сель-Роб-правицях, лівицях, єдностях і інших агентурах, прийде нарешті памятна таблиця, на якій випишуть усіх політичних банкротів наємників північного пана. Так правовірних Вальницьких, Хамів, як і єретиків Чучмаїв, Волинців. Крайківських і Ко., та долучать (як музеальну рідкість) до таблиць з галицькими „мамутами“ — „горе — русскімі“. Яскравий приклад сусідського „раю“ мало кого захопить і ідейно приєднає. Хіба що инші(!) арґументи далиб силу ще трохи перетрівати, але... таких брак.

Фіяско інтернаціоналістисних гасел і шукання націоналістичних доріг до кращої будуччини хоче використати прислужник другого пана. Але таксамо жалюгідно представляється табор з під стягу „Української Ниви“. Хоч селянство за УНДО-нею не піде, то проте за Петею Певним не потягне. Це більш, як певно. Не поможуть редакторові „Української Ниви“, ані його власні провокації (на які він такий майстер), ані чужі фалшовані, чи то пак передруковані з пропусканням невигідних йому речень, статті з незалежницької преси, ані наївні в глупоті своїй його найблищі помічники і дописувачі, ані такі „наші і ваші“ установи як „Рідна Хата“, „Літературно Мистецьке Т-во“ та інші. Скапіталізувати катастрофу „Сель-Робівців“ на свій хрунівський кошт не вдасться, хочби як „Українська Нива“ не нападала на тих, що „забуваючи свою національну честь працюють як вороги визвольного українського руху“ (тримайте злодія!).

Як для одної, так і другої „орієнтації“ години животіння на Волині пораховані.

Здавлювати відрухи здорової думки довго не дасться. Це признає кожний, хто був цього року на Шевченківських академіях в Рівному і Луцьку.

Булоби вельми цікаво побачити ще перед смертю, хрунів обидвох мастей в одному бльоку, як вони разом „тималиб фронт“. Може веселіще булоб в компанії йти на дно.

Рівне, в квітні 1930. *Ервин.*

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

ТРИ ДУКАТИ.

Воно було так:

Три дукати дістала вона ще від своєї покійної матері -- ого — го — го — двайцять пять літ тому і ті три дукати ціле життя з нею були від тоді...

...А дукати були з червоного золота, на одному боці Пречиста — а на другому знак цісарський — орел двоголовий...

Як заквітчали її у весільний вінок і благословив батько і мати — то з благословенством три дукати пішли в скриню:

І казала мама:

— Ті дукати приносять щастя і хоч кільки їх видай з хати — усе повернуться...

Що не кажімо — а таки так було. Дукати в скрині на дні, а до скрині і багацтво і достаток.

Тай не тільки до скрині. До стодоли, до обори, до хлівів. Аж її чоловікові, небіщикові Андрієві, дивно було. І вона тільки знала, що це через дукати.

Якжеж війна прийшла — три рази в неї серце кровю облилося, бо сини як соколи. В 1914 — один, в 1916 — другий і в 1919 — третій...

Пішли — а вона кожному дуката в кишеню тай наказувала.

— Нахай тебе та Матінка Божа від всього лихого хоронить. І бережи, бережи його добре.

І правду казала стара мати, що їй віно давала, що дукати не пропадуть...

Через два роки вернув один з листами та одіжю -- а син, найстарший, лишився над Піявою в Італії...

(Один дукат вернув до скрині...)

І правду казала стара мати:

Середущий пішов і знов благословила його дукатом і через три місяці дукат вернув зі світлиною та медалею до скрині...

І оба були дуже червоні, мов до золота крові домішали...

А в 1918 р. як заграли вольні гармати, то сина хоч не кликали — сам пішов. Полетів — як сокіл (а всього в нього 19 літ) і часто писав — давав знати про себе. А такі то веселі листи були, що бувало вона прочитає а Андрій (її чоловік небіщик) цілу ніч над листом думає:

— Щось воно, жінко, не так тепер вже. Ади, молоді самі рвуться — мабуть інший світ...

Отже так листи йшли і йшли а врешті листи вмовкли а під селом гармати заревли...

І довго-довго не було нічого від Миколи (наймолодшого) — а потім лист прийшов і дукат в ньому...

Ой — правда — що дукати усе повертаються!...

І пішло усе з обори, з хлівів, зі стодоли, пішов Андрій (як тиф в селі шалів і з кожної хати трупів виносили) а на дні скрині три дукати. І в серці три спогади болячі про трьох синів, що в трьох рямках осталися під божником...

І що вечора вона чайкою на синові могили: над Піяву, на Полісся і під Білу Церкву. А там ані гроба ані хреста — ані рути ні маруни...

Важко знати, що сини були — ще важкіще знати де їх могили, а найболячіще Матері не заквітчати їх квітками, не дати хреста на їх...

А дні — як обручики: кітьком тай нема. Кітьком — тай другого нема...

Аж почали на майдан у селі цеглину та пісок та камінь звозити. Допиталася: Хрест невідомим героям ставитимуть...

І ще болячіще: Ой — колиб так її синам хто хрест поставив...

А в вечері три дукати вийняла і цілувала і плакала. Тільки всього спогаду по синах, крівавого спогаду...

В неділю пан-отець казали:

— Ставимо той хрест для усіх, кого ні не доглянути ні не дочути. Чия могила на чужині розсунулася і хреста на ній нема — тим ставимо...

Всю ніч вона продумала над тими словами і над тим, що пан-отець казав: Хто що може, хай дасть!...

А у неї ані сотика — а знає — той хрест і її синам. І тому там — і тому там — і наймолодшому...

Всю ніч вона продумала а ранком три дукати в пушку: цок — цок — цок!..

Усе, що найдороще на той хрест — бо то і для її синів...

Дукати були червоні (бо кров була на них), благословенство несли (як їй за молодих літ), дорогі материнською мукою — але вже не вернуться...

1. VII. 1929.

Війни за політичні релігії.

В сучасній пресі дуже часто і дуже богато пишеться про вигляд майбутніх воєн. Ця тема живо цікавить людські уми. Однак приходиться відмітити дуже характеристичне явище: здебільша пишеться виключно про *технічний*, зверхній вигляд цих воєн. Вичислюється і описується найновіщі і щораз то страшніщі воєнні винаходи, щораз то нові, модерні способи масового винищування противника. Натомість рідко коли можна почути дещо більше про *політичне* оформлення майбутніх воєн, про поставлення і обґрунтовання гіпотези (припущення), хто іменно і проти кого буде воювати. Знаємо отже, *як* війни будуть виглядати, не знаємо натомість, *хто* і *проти кого* їх буде вести.

Застановімся отже раз, не тільки над технічною, але в першу чергу над *політичною* сторінкою воєн і змагань майбутньости. Є передовсім богато даних думати, що у всякому разі, війни майбутньости не будить опіратись на міжнародніх союзах того типу, як це ще було підчас останньої світової війни. Немає сумніву, що в сучасний мент переживаємо *крізу ідеї союзів і аліянсів* побудованих на т. зв. чисто *державній засаді*. Це значить, що до часу світової війни і підчас неї, міжнародні союзи заключували ріжні держави поміж собою, *без огляду на внутрішньополітичну структуру тих держав*. Ці союзи були побудовані на засаді т. зв. *реальнополітичних інтересів*, і разом з тим, на прінціпі *невмішування* у внутрішні справи і вигляд союзника. Так ми бачили, що демократична французька республика заключувала союз з деспотичною автократією російських царів, а ці знова з демоліберальною Анґлією. Приклади того рода „ріжношерстих“ союзів можнаб з передвоєнного часу вичислювати до безконечности. В той час, ліберальна революційна Італія заключувала напр. союз з монархічно-клерикальною апостольською Австрією; знищення німецької демократії в 1848 р. ані трохи не заворушило інших демократичних европ. держав, які були в той час звязані союзами з декотрими монархіями. З другого боку, европ. монархи ані трохи не спішили на поміч своїм „товаришам по фаху“ в той час, коли демократична революція валила престол спочатку французьких а потім еспанських Бурбонів. Таким чином, всім тим союзам бракувало здебільша будь-яке *внутрішне* оправданнє.

Колись було інакше. Ще перед великою французькою революцією в 1789 р., союзи заключувано *во імя якоїсь ідеї*, во імя певного внутрішнього спорідненння поміж окремими співучасниками союзу. Осьтак існувала солідарність християнського світа, християнських держав супроти магометан згл. турків, солідарність монархічних держав проти всякого рода републик. Тоді було виключене, щоби союзи заключували республики з монархіями, християне з турками і т. д.; в той час *подібне єдналось в подібним а споріднене зі спорідненим*. Союзи заключувано лише з однаково думаючими, культурно, релігійно і національно спорідненими партнерами.

І от ми бачимо, що оце наломлюється нова доба, де світ зриває зі засадою союзів побудованих на чисто *державній ідеї*, і знова, подібно, як і в середньовічу, в міжнар. політиці, подібне обєднується з подібним а споріднене зі спорідненим. Вже під кінець великої світової війни можна було помітити це явище, головно після вибуху російської революції.

Коли повалено царя і в Росії спочатку заведено демократичну республику, війна велась з одного боку поміж *коаліцією демократій* (Франція, Анґлія, Америка, Росія) а поміж *коаліцією монархій* (Німеччина, Австрія, Туреччина, Болгарія). Перша з тих ґруп узасаднювала своє демократичне існування на *прінціпі національнім*, друга на *прінціпі династичнім*, який своїми кориннями сягав аж в сумерки середновіча. Що правда, не можна з усім переконанням твердити, що дійсно під кінець, війна пішла за побіду ідеї демократії над ідеєю монархічною. Але у всякому разі, цей розвиток був застановляючий і знаменний.

Після війни, з елементарною попросту силою, старий отой прінціп, що *подібне повинно лучитись з подібним* — здобуває собі право горожанства. Бачимо, що в підставу союзів знова лягає спорідненість отих внутрішних ідей, на яких окремі держави базують своє існування. Цеж незвичайно знаменне явище, що після війни говориться і пишеться незвичайно богато про *ідеольоґії*. Цей крик, це шукання за ідеольоґіями, це змагання найти собі політичне вірую, ідеольоґічну церкву, має своє глибше узасаднення.

В силу яких обставин стаються того рода факти, що їх оце помічаємо в міжнародній політиці? Наприклад: Европа є знова поділена на дві половини. Тут рішені демократії: Анґлія, Франція, Бельґія, Чехословаччина, Швайцярія, Скандинавські держави. А з другого боку світ диктатур: Італія, Еспанія, Польща, Угорщина, Румунія, Туреччина. Поміж тими двома ґрупами, демократичною і диктаторською, колихались довший час нерішено Німеччина і Австрія. В останніх-же часах, Німеччина завдяки курсові Штреземана цілковито перехилилась в бік демоліберальних західних демократій. Натомість Австрія в бік південних, середземноморських диктатур, особливож в бік Італії. Як бачимо, ці ідеї ширшого структурально-устроєвого порядку є настільки сильні, що розривают, навіть тенденції до національного обєднання, як це бачимо на прикладі Німеччини і сучасної Австрії. Тзв. ідея „аншлюсу“, тобто сполуки тих обох німецьких держав є нині слабша — чим коли небудь.

Осьтак бачимо, що спільні політичні а внутрішньо споріднені ідеї, розвалюють попросту кордони окремих держав, що нові союзи повстають на ґрунті однакових політичних і світоглядових *ідеольоґій*. На кожному кроці помітний брак і заник міжнародніх сполучень і консолідацій на базі давних дефініцій про спільноту політичних інтересів, а натомість, нахил до консолідації і обєднання однородних психічних типів. Першим із цих чинників в повоєнній історії, що зломили довоєнну засаду „невмішування“ в справи і вигляд сусіда, були большевики. Вони заявили претенсії на це, щоби бути опікунами поневолених кляс в чужих державах, що своїх союзників вони шукають не в тих чи інших державах самих по собі, що всі союзи з непролетарськими державами є провізоричні і що в дійсности, правдиві союзи вони заключають лише з пролетаріятом, отже *союзи на базі спорідненої ідеї*.

Теж саме бачимо у випадку фашизму в Італії; якщо не в теорії то за те в практиці Мусоліні заявив, що своїх закордонних приятелів шукає в першу чергу поміж державами, що мають внутрішню структуру споріднену або принайменче зближену до фашистівської. А понад те: чи взагалі не завважуєте того — такби мовити — епідемічного характеру, з яким поширюється і внідрюються в нутро суспільностей такі ідеї, як націоналізм, большевизм, особливож в душі молоді? Сьогоднішні міжнародні союзи завязуються не в доземій, чисто ґеополітичній площині, перетинають Европу і зрештоюж цілий світ впоперек через окремі суспільности. І оскільки щораз меньш правдоподібним робиться, щоби майбутні війни розгравались — скажім — поміж державами Францією, Німеччиною і Італією з одного боку а якоюсь коаліцією держав з другого боку, остільки теж дуже легко може статись, що французькі, німецькі і італійські і др. фашисти обєднаються між собою, щоби воювати з франц. нім. італійськими і другими комуністами. Війни тратять свій чисто державний змисл а починають бути війнами ідей, війнами поміж тими чи іншими суспільними вірами і політичними релігіями. Колись німецькі, французькі, італійські і другі католики обєднувались, щоби воювати з німецькими, французькими, італійськими і другими протестантами, отже католицизм, протестантами і др. перетинали впоперек суспільности і держави. Нині це саме помічаємо у випадку фашизму, націоналізму, комунізму, демолібералізму і др.

Можна проте з деяким узасадненням говорити, що істнують нині в світі три інтернаціонали ідей: інтернаціонал большевицький, націоналістичний і демоліберально-масонський. Це є три відмінні суспільно-політичні вірування, три ріжні системи правління, три ріжні світогляди. Кожна з них відзеркалює тенденції, що нині боряться о панування над світом. Якраз по лініях цих трьох сил, цих трьох вірувань йде сьогодня внутрішнє зріжничковання суспільностей і одночасно їхні міжнародні консолідаційні тенденції. Ці три сили настільки себе взаємно виключають, що компроміс і порозуміння поміж ними є виключене, тим більше, що вони по свому внутрішньому характері доґматичні. Вони не тільки не можуть вміщуватись побіч себе; що більше, вони готовляться до ґенеральної боєвоїросправи. А вжеж, ще не можна казати, ненабчето ці нові прінціпи політичних уґруповань були вже нині скрізь і до останка міродатні. Стверджуємо тільки існуючі розвиткові тенденції в цьому напрямку. Стверджуємо тільки замітний факт обєднування демоліберальних держав в однім бльоку (Америка, Анґлія, Німеччина і Франція — враз з усіми комбатантами), міжнароднє обєднання большевицьких елементів, і такеж обєднання диктаторсько настроєних націоналізмів. В богатьох державах бачимо хаос змагання за перевагу цеї чи іншої ідеї, ще в богатьох випадках ті чіткі лінії ідеольоґічних поділів заливаються, остаточне оформлювання цих сил і остаточний поділ світа на три політичні релігії може прийти мабуть щойно за десятки літ. Але мабуть якраз в цьому напрямку розвивається історія...

Проте, дозволимо собі поставити гіпотезу, що в майбутньому війни вестисьмуть за політичні релігії, що будуть розгриватись не поміж державами а ідеольоґічно-суспільними ґрупами в нутрі держав, а то, поширюватись у відповідних формах і на міжнародню площину, отже стисло беручи, це будуть *війни домашні*.

Біла політика.

Національна доґма Австралійців.

Д.К.Р. Існують доґми, канони віри, річи, що їх можна зрозуміти лише вірою, ніколи розумом. Не тільки в релігії. Також в політиці! Французи мають свою gloire, американці свою доктрину Монрое, австралійці свою *білу політику*.

Суттю всякої національної доґми є це, що люди є завсігди готові за неї боротись, за неї вмірати, навіть тоді, коли й самі не знають, що вона властиво значить. Я не думаю, що на сто американців, пятьдесять умілоб подати дефініцію і пояснення, що таке доктрина Монрое. Помимо це, 99,9% всіх американців твердить, що вона — оця їхня доктрина — є природна, є альфою і омеґою американського політичного обявлення, є взагалі заповіддю даною американцям від самого пана Бога.

Подібно мається річ з білою політикою австралійців. Не лише тзв. „чоловік з вулиці“ але й кожен Австралієць вірить в доґму цьої білої політики неначе в Отче-Наш, але ані трохи не призадумується над її передпосилками і послідовностями.

Висловлюючись просто, ця біла політика означає, що Австралія, є і має на віки залишитись „країною білих людий“ і що ані один коліровий чоловік не сміє найти до Австралії доступу. Якщо знати велитенські небезпеки і труднощі, що їх спричинює тзв. *колірове питання* в південній і східній Африці, якщо знати хочби проблему 10 міліонів неґрів, які живуть в З. Д. Америки і справляють расові турботи американцям, тоді здається само собою, що біла політика австралійців є одиноко правильна. Але як сказано, існують також своєрідні передпосилки і послідовности такої політики.

У всякому разі треба признати, що австралійці не лякаються жадних жертв звязаних з цьою політикою. Про її початок не говорять вони щоправда радо. Цей початок, був того рода, що туземних колірових австралійців і первісних мешканців та панів країни попросту вбивано, от-так, як убивається утяжливих насіком. На оправдання цьої трохи занадто сумаричної білої політики треба сказати, що того рода розправи належали в свій час до доброго тону всякої кольоніяльної політики. Американці поступали з індіянами якраз так само. Тай взагалі, можнаб назвати дуже богато того рода „популяційних“ прикладів.

Коли білі кольоністи основно вичистили австралійський ґрунт з туземних неґрів, заіснувала ще два рази небезпека, що країна моглаб стратити характер білого континенту. Знахідки золота привели в половині минулого століття до Австралії великі числа Китайців. Треба признати австралійцям, що вони незвичайно скоро пізнали небезпеку, яка лежала в східньоазійський еміґрації. Тотеж, не оглядаючись на всі спротиви британського уряду, що побоювався труднощів з боку Індій і Японії, встановили строгий іміґраційний закон, тзв. Coloured Races Restriction and Regulation Bill, яким стримано весь дальший доплив колірових переселенців до Австралії. Щоправда, під натиском британського уряду, поза котрим стояла загрозлива Японія, австралійці були згодом приневолені цей закон трохи злагіднити. Проте, австралійці цим станом справи не вдоволились і при першій прихильній для цього нагоді, ухвалили другий подібний закон, тзв. Commonwealth Immigration Restriction Act. Ріжниця поміж першим і другим законом полягала хиба тільки в цьому, що коли перший закон виключав від іміґрації лише колірові раси, то вже другий закон давав австралійському іміґраційному урядові повне право, викинути з австралійського ґрунту всякого „небажаного чужинця“, коли треба, навіть всякого родовитого Анґлійця, горожанина Анґлії і підданого його Величества, короля Великої Британії. Після букви цього закона, іміґраційний уряд має право піддати всякого ново прибуваючого під тзв. „іспит інтеліґенції“. Цей іспит виглядає на позір дуже просто. Треба вміти написати диктат на пятьдесять слів. Одначе мова, якою диктат має бути написаний підлягає свобідному вирішенню відносних іміґраційних урядовців. Закон каже лише, що диктат має бути написаний „в будь-якій мові“.

Із можливостей, які подає цей закон робиться частий вжиток. Це я бачив раз в Сідней. Одного родовитого Анґлійця не впущено на континент, бо він не здав „іспиту інтеліґенції“. Коли з анґлійського боку гостро критиковано поведінку урядовця, бо він дав анґлійцеви диктат у... французькій мові, відносний урядовець заявив з усім спокоєм душі, що він вибрав французьке саме тому, бо знав, що дотичний анґлійський еміґрант не розумів по французьки!

Після колірової інвазії Китайців, прийшла фаза масового спроваджування Канаків, вживаних як дешевих робітників на австралійських цукрових і бавовняних плянтаціях. Справа Канаків, не є ані трохи світлою сторінкою в історії анґлійської кольоніяльної політики. „Винаймання“ Канаків на роботи було властиво простим рабунком невільників. Але й в цім випадку, публична „біла“ опінія звернулась гостро проти спроваджування колірових „робітників“. Таким чином, помимо усіх протестів квінслендських плянтаторів, які пророкували неминучу руїну австралійської цукрової промисловости, в 1904 р. заборонено дальший вїзд Канаків і пороблено заходи в справі швидкого виселення уже тут замешкалих.

Це виселення Канаків коштувало Австралію далеко понад 60.000 анґл. фунтів. Це виносить приблизно півтретя міліона зол. польських. Це виселення було справді подумане на користь Канаків. Але його практичне переведення далеко перейшло усі страхіття рабівничих „наймів“. З тих плянтаційних робітників богато жило в Австралії вже від ряду літ а то й десятків літ, вони привикли до европейських життєвих умов і більш-меньш виносливих заробітків і знечевя, їх знова відсилано в прімітивні дикі життєві умови їхніх первісних осель на островах Полінезії і Мелянезії. Колиб принайменьче їх справді відсилано до їхніх родинних осель! Одначе капітани виселенчих кораблів з правила перемішували окремі острови і оселі. Тай зрештоюж, хто був в стані все це памятати, провадити евіденцію і списки приналежности усіх канацьких найминтів? Таким чином „репатріянтів“ висаджувано попросту на будь-якім побережу Гебрідів чи Соломонських Островів. Але що в тих часах на цих островах кожен чужинець був визнаваний за ворога, то це значило, що висаджених на сушу Канаків дикі туземці попросту вбивали і пожирали.

За те Австралія зробилась від цього часу біла, справді біла, і весь австралійський нарід рішився, втримати Австралію білою. Так повстала доґма австралійської національної політики. Як сказано, це коштувало богато жертв. Це значило: добровільно зречись зі слухняних колірових слуг і дешевих робітників. Це значило також і було уже трохи важче: узяти на себе всю тверду тяжку роботу в горячих тропічних околицях, що її в усій решті тропічного світа виконують лише люди колірові.

З подиву гідною завзятістю Австралійці заявили, що: поперше, білий може жити в тропічних умовах, може розплоджуватись і може зберегти здорову чисту білу расу. Подруге, білий може робити в тропічних умовах всяку важку фізичну тілесну роботу, так само добре і ще краще, як всякий коліровий.

І після цьої засади австралійці заселили свою тропічну північ, або радше її не заселили. Бо тепер приходить якраз оте велике і неминуче „Але“ австралійської білої політики. Авжеж, білий справді може жити в гарячім тропічнім підсоню, може справді сповняти всяку важку фізичну працю. Але гарно воно не є. І хто не мусить, напевно цього не робить. Це значить передовсім, що в країні настільки порожній що Австралія, лише дрібна частина населення удається на горячу північ і подруге, що білих робітників можна тут дістати лише за найвищою заробітковою платою, отже що жадна продукція тут неможлива, якщо вона не є підтримувана державними грішми. Правда, відколи виселено Канаків, цукрова індустрія не підупала. Втримується вона одначе тільки тому, що Австралійці заборонили привіз дешевого закордонного цукру. Це коштувало і далі коштує Австралію великі маєтки. За те їхній цукор є в подвійному змислі — білий. Подібно мається річ і в гірничій промисловості. За браком дешевого білого робітника велитенські гірничі богацтва північної Австралії лежать майже неторкнуті. Держава доплачує і то грубо доплачує до австралійської гірничої продукції. Це ще можнаб було винести, колиб країна могла вирівнювати ці недобори експортом бавовни і пшениці. Але й це Австралійцям не вдається. Осьтак біла політика викликає значні небезпеки господарської а за тим і соціяльної натури. Щораз частіще Австралія знаходиться в невиносливих попросту політичних ситуаціях так само зовнішнього як і внутрішнього характеру. Слово: катастрофа не є чуже в австралійській політичній і суспільній мові.

Але яке це має зрештою значіння? Їхня життєва національна доґма стоїть помимо все твердо і непорушно: White Australia! Біла Австралія!

Святий зуб святого Будди.

В осередку індійського острова Цейльон, над мальовничим озером Кенді находиться буддійська святиня, в якій заховано тзв. *святий зуб Будди*. Не має других мощів на світі, щоб їх почитало стільки людей, як це є зі святим зубом Будди. Европеєць не може собі зобразити, яке місце займають ті мощі в серцях міліонів буддистів в цілім світі. Можливо, що на світі існують тут і там ще й інші зуби, які заявляють претенсії бути чимось надзвичайним. У всякім разі, кожен правдивий буддист визнає з гарячою вірою, що зуб, який находиться в святині Даляда Маліґава над озером Кенді, є іменно найбільш святим зубом на цілім світі. Щоправда, треба надзвичайної сили віри, щоби прийти до переконання, що згаданий зуб є згл. був складовою частиною істоти людського походження. Один відомий анґлійський подорожник, добр. *Едуін Арнольд*, знаний зі своїх буддийських симпатій, пише в книжці п. з. India Revisited, що цей зуб ані трохи не пригадує людську породу зубів, але є радше подібний до зуба крокодиля або дика. Але не в тім річ. Людський він чи не є людський, для правдивої віри це не має суттєвого значіння. Міліони Індусів вважають його правдивим і святим і нам до цього не має ніякого діла.

За посідання цього зуба ведено довгі і кріваві війни. Неймовірні суми пропоновано за його закупно. Ця реліквія найшлась на початку 16 століття в Кенді, майже в недоступній гірській дикій околиці. Від цього часу почались в Кенді відпусти і прощі і в недовзі завдяки, посіданню святого зуба, Кенді, колись затуркане глухе гірське село розрослось, зросло в пишність і богацтво і згодом зробилось столицею Цейльону. Рік за роком Кенді відвідувало тисячі а то десятки і сотні тисяч прочан з цілого азійського Сходу, несучи туди дари, — „миро — ладан—срібло—злото“. Леґенда оповідає, що один з 90 королів Цейльону, жертвував одного дня святому зубові шість міліонів цвітів. Другий король Цейльону жертвував сто тисяч цвітів щодня, щодня іншої сорти.

Сам оцей святий зуб виглядає, як продовгастий гостро закінчений шматок слоневої кости, понад три центіментри високий і два центіметри в промірі. Тільки при надзвичайних оказіях цей зуб показується вірним. Напр. в 1875 р. з нагоди подорожі анґл. наслідника престола, або в 1882 р. з нагоди гостини його обох синів на Цейльоні.

Коли потрібно гроший для виправки святині або на інші — скажім — адміністративні видатки, тоді виставляється святий зуб на публичний показ. Тоді тисячі спішать з усіх сторін буддійського світа, щоби віддати святощам свою пошану, цвіти і дорогоцінности. Скринька, в якій находиться реліквія є видовбана з чудного природного кристалу. В ньому находиться великий цвіт лотосу зроблений зі золота а в середині цього цвіту, є уложений сам святий зуб. Раз на рік, в місяці серпні, скринку оту обносять у велитенській процесії в ночі по всім місті. Цей день, згл. ця ніч є національним святом Цейльону.

Священники стережуть заздрісно своїх святощів і не допускають під ніякими умовами, щоби цю реліквію доторкнула людська рука. Історія Цейльону оповідає, що перед 50 роками, Сіямезці післали на Цейльон статочне посольство зі завданням, щоби воно спонукало жреців святого зуба — перевести його — такби мовити позичково — на деякий час до Сіяму. За це Цейльонцям пропоновано суму — 50.000 анґл. фунтів. Але цю пропозицію Цейльонці відкинули — розуміється — з обуренням! Заявили натомісць Сіямезцям, що святими мощами не торгують. Лише за посередництвом представника анґлійського уряду, вдалось Сіямезцям досягнути, що їм дозволено поза усталеним порядком поглянути на святий зуб. Коли його винесено Сіямезцям на показ, сталось щось страшне. Один з підступних сіямських послів витягнув нагло шматок шовкової ткані, потер ним скоренько святий зуб і заки жреці вспіли очуняти від святотацтва, він вкинув цю тканину в приготовлену заздалегідь чашу з оливою. В той спосіб ця олива зістала освячена і заосмотрена цілющою силою. З черги, цьою оливою освячено дальші гектолітри оливи в Сіямі, якими з черги освячено ціле сіямське королівство. Цейльонські жреці не могли ще довгий час прийти від обурення до себе, натомість Сіямезці повернули горді і щасливі зі своїм вихитреним скарбом перед облича свого найяснішого володаря.

—о—

Веячина.

Машиновий кріс до фотоґрафовання. Машиновий кріс, що замість стріляти, — фотоґрафує, являється найновіщим здобутком воєнної техніки. Вигляд, величина і вага цього кріса нічим не відріжняється від звичайного скоростріла. Коли однак натиснуту ручку, то не чути вистрілу, але за те доконується фотоґрафічно знимка, при чому відфотоґрафовується докладно те місце в яке малаби вцілити куля кріса. Ці кріси матимуть передовсім величезне примінення в летунстві передовсім підчас маневрів, бо на підставі фотоґрафічних знимок і відповідного апарату, що занотовує докладно час зроблення знимки, можна буде провірити хто кого швидше поцілив і як поцілив.

Нові способи перегрузки збіжа. Перегрузка збіжа до величезних шпихлірів в портах відбувається тепер при помочі величезних ссучих помп, які в дуже швидкому часі випомповують з кораблів (чи навпаки) зерно і перекидають його до шпихлірів.

—о—

Досліди й винаходи.

Англійський учений, др. Пенти, поробив в біольоґічній стації в Плимавт нові досліди на амебах, що змінюють в основі всі досьогоднішні погляди на ці примітивні звіринники та їх життя. Як відомо — амеба складається тільки з кулючки протоплязми і є найпримітивніщою орґанічною істотою — не має ані орґанів ані нервової системи; вона ворушиться, їсть і віддихає цілим тілом. І це власне дивно — що амеба не маючи окремих орґанів, реаґувала на алькоголь. Др. Пентнові вдалося вприснути під мікроскопом мацюпенькі кількости алькоголю амебам і вони дослівно були від цього пяні. Вони переверталися а між ходом їх, та „тверезих“ їх посестер була така ріжниця — як каже др. Пенти — як між ходом пяної й тверезої людини.

———

На Зуїдерзее, морському заливі в Голяндії, який великою тамою відділено від моря та замінено на озеро, почалися перші роботи, щоби його відводнити й осушити. До кінця 1930 р. передбачується осушення 20 тис. гектарів (весь простір Зуїдерзее — 240 тис. г.). Досліди над почвою, яку осушено досі, виказали в її складі 80% товстих глинів, 10% земних солей та 10% піску. При такому складі дно Зуїдерзее буде незвичайно урожайною областю.

———

До виділу Кор. Акад. Наук в Римі, ввійшло на днях донесення одного члена тоїж академії, Марінетті, що йому вдалося затвердити на фотоґрафічній пластинці проміні людського орґанізму, про які заговорила наука тільки недавно і які досі були загадкою для учених.

———

На операційному відділі віденської клініки почали примінювати новий винахід — операцію при помочі т. зв. гострих електричних іскор. Дотеперішні висліди тих „безножих“ операцій ворожать цьому винаходові велику будучину: горяч, яка витворює електрична іскра вбиває бактерії і виключає всяку закаженість а крім цього рани після такої операції швидше гояться.

Вистави українського театру (ім. Тобілевича) в Перемишлі.

1. IV. „ТРОЯНДА СТАМБУЛУ“ Лео Фалля; 2. IV. „ЧОРТ“ Мольнара в „Народному Домі“; 3. IV. „ПАЯЦИК“ Штольца; 4. IV. „ЦЕРКОВНА МИШ“ Фодора; 5. IV. „Несподіванка“ Ростворовського і 6. IV. РАЗ ТА ДОБРЕ“ Ю. Шкрумеляка і Л. Лепкого, (в „Робітничому Домі“).

Бувший „Театр ім Тобілевича в Станиславові“, а тепер „Український Театр у Львові“ має вже свою марку доброго театру. Тимто, вже на тиждень до приїзду театру панувало в Перемишлі велике заінтересування. Наші артисти не завели надій. Ні трохи не перехвалюю і не перебільшую, коли кажу, що це театр европейського рівня. Ця трупа в цілому і в подинокому показала таке артистичне богацтво, що громадянський обовязок, підтримувати цю високо-культурну установу, є великою приємністю.

Репертуар цього театру доказує, що в наших артистів є стремління давати громадянству нові мистецькі вартости, не топтатись безнадійно в побутовщині минулого. Їхній артистичний провідник п. Блавацький, це просто окрема глава в історії розвою українського галицького театру. Його мистецька ширина викликає подив, його гра досконала до найменьшої модуляції голосу, до найменьшого руху. Його креації (передовсім в „Чорті“ і в „Несподіванці“) незрівнані, навіть в „Троянді Стамбулу“; коли він був вже на краєчку до шаржування, він вийшов своїм артизмом побідно. Це справді *артист з Божої ласки.*

П. Боровик гідний партнер п. Блавацького. І в нього мистецька ширина неймовірна. На доказ можна поставити поруч такі його креації: Промисловець Міллер, художник — маляр, директор банку. жид і фокстротовий ґіґольо. Скрізь він на місці, так би мотиви „у своїй, ролі“ Тільки в „Паяцику“ цей “Tausendkünstler“ не дописував у своїх співучих партіях (такт і тон не вигринані з орхестрою). Та хиби ці не були тільки у нього. Оперетка „Паяцик“ взагалі вийшла найслабше з усіх вистав, навіть можна сказати, що робила подекуди враження, начеби її грала інша трупа. Можливо, що „Паяцика“ в репертуарі цеї трупи тримає п. Голіцинська, яка по звідомленню на афішах мала грати в цій оперетці. Є це свого рода неґакт зі сторони дирекції, навіть не виправдати перед публікою її відсутности. Перемиська театральна публіка знає, любить і цінить п. Голіцинську, тому відчула немило її відсутність.

П. Совачева є артисткю, такої величини, що колиб їй в якійбудь пєсі прийшлось тільки вийти на сцену і кихнути, вона це зробилаб з таким артизмом, що ним зуміладби захопити глядачів. Тому жаль, що так велику артистку ми так мало бачили на сцені.

Наша мила „церковна мишка“ п. Ленська, це також небуденне явище в нашому артистичному світі, як і п. Кривіцька, що своєю появою на сцені спричиняла живійші удари серця у глядачів (передовсім мужеського пола).

П. Блавацька фасцинувала своєю грою; тон її траґізму був так природний, що просто забувалось на те, що ми в театрі. Драма „Несподіванка“ в суті річи дуже примітивна, (подія вбивства непізнаного сина з Америки), вяло розтягнена на чотири дії, сама по собі не тримає глядача в напруженню, як в цьому випадку мусілоб бути. Тільки завдяки великому артизмові пп. Блавацьких кожне слово, кожна німа сцена врізувались в душу глядача і пригноблювали своєю тяжістю, „била пястуком по голові“. Це був дует страшного співу злиднів, безпорадности і зацофаности селян, з величезною скалею тонів траґізму. Наша публіка пересичена в більшості своїм нерадісним буднем, може навіть й злиднями, була після вистави до решти пригноблена і душевно розбита. Тому не дивниця, що репертуар того рода пєс „не тягне“.

П. Базилевич vulgo князь і п. Нікитин йдуть „в ногу“ з названими артистами.

П. Костів дуже мила, тільки часами в неї звязані рухи, що відемно впливає на її гру.

Загал, як я вже згадав вище, є на европейському рівені. Тому позволю собі на одно питання: чи варто таким добрим артистам розмінюватись на такі дрібниці, як „Ревія“? По мойому, це тільки спиняє театр в артистичному розвою і слідби призадуматись дирекції над тим, щоби ради дешевого побавлення публіки „не орати“ артистами, — не робити з них

Шевченківські Свята.

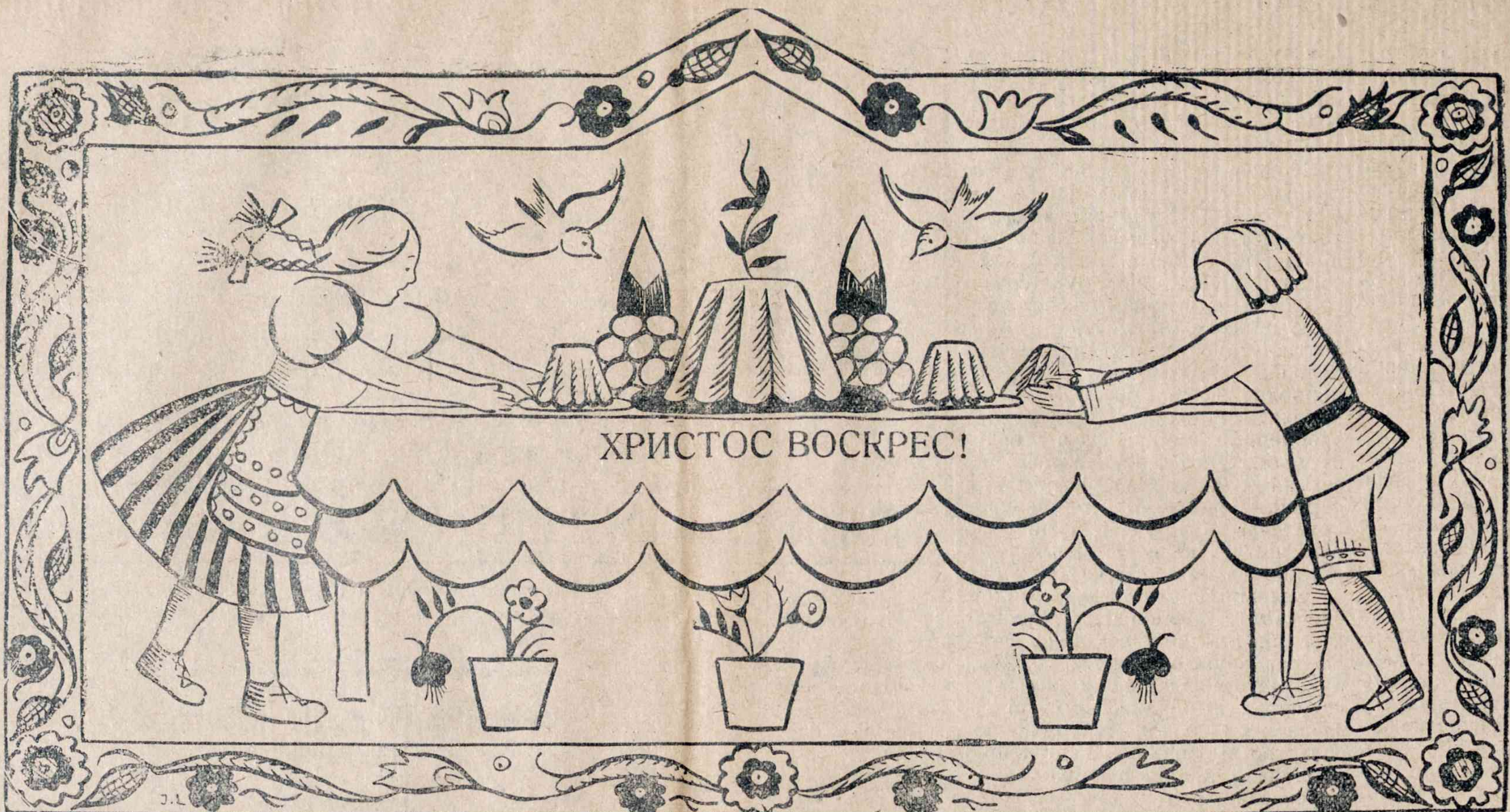
Ковно. (Каунас-Литва). — *Литовсько-Українське Товариство і Гурток Українців в Каунасі* влаштували дня 5 квітня ц. р. велике Шевченківське свято, яке відбулось в салі Союза Литовських Стрільців (Шавлісів), ½9 вечера. Добірну програму Свята передавано по Ковненськім радіо. Хор Союза Литовських Стрільців відспівав як першу точку програми *Заповіт*, Стеценка, після чого проф. *М. Біржишка* виголосив в литовській мові гарну вступну промову про життя і національне значіння Тараса Шевченка. З черги *п. Некрашайте* відсп. Січинського: „Скільки дум тут переснилось“, Турули: „Стоїть гора високая“ й народню пісню: „Ой не світи місяченьку“. — *П. Ворона* віддеклямував в українській мові віршу: „До Основяненка“. — *Брати Форостенки* відспівали при бандурі цілий ряд українських дум і пісень. — Велике враження зробила „Розрита Могила“ віддеклямована в литовськім перекладі п. *Л. Ґіри.* — Артист державної опери *п. Нагроцький* відспівав Лисенка: „Гетьмани“ й „Ой Дніпре мій Дніпре“. — Промову про Т. Шевченка виголосив в українській мові *п. І. Бартович.* — Свято закінчив своїми продукціями хор Союза Литовських Стрільців. Святочний вечір пройшов з незвичайним успіхом і спричинився в значній мірі до ще тісніщого навязання приязних українсько-литовських взаємин. Славно литовські шавліси!

Вильно. — *Кружок Студентів Українців У. С. Б. у Вильні*, хоть числить заледви 35 членів гідно вшанував на чужій теріторії память великого українського Пророка. Численна публика, яка прибула на святочний концерт 8. березня ц. р. складалась переважно з Білорусів і Литовців, в меньшій мірі з Москалів, Жидів і Поляків. З огляду на брак власних співаків, український хор поповнено Білорусами і Литовцями. На програму вечера склався цілий ряд точок, між іншими деклямація *п. Мазурця,* соля і дуети пані *А. Скорук, Е. Довгайка і М. Якимця*, українські думи при звуках бандури К. Місевича і крім циклю українських пісень п. з. „Кубань“ виконаних мішаним хором, ще й національні укр. танки у виконанню *п. Г. Вислоцької і Т. Матвійця.* — В підготуванню концерту Кружок Студентів Українців у Вильні станув в міру своїх сил на висоті завдання, даючи усе, що міг дати. Слідуючого дня відбулась заходами К. У. С. святочна панахида, яку відправив православний епископ Морозів в церкві Св. Духа. При цім виголосив він патріотичну проповідь в українській мові.

При цій нагоді приходиться зазначити, що українське студенство проявляє себе на виленськім ґрунті незвичайно здисціпліновано і корисно. Обеднання українських студентів з білоруськими і литовськими заманіфестовано в лютім спільним українсько-литовсько-білоруським концертом-балем. Хор співав на переміну пісні: українські, литовські і білоруські. Литовські і білоруські студенти виявляють велике заінтересування до всього, що українське, до нашого народу та його великої історії і національної культури. Студенти Білоруси і Литовці зі запалом вчаться, що тільки можуть у виленських умовах від Українців навчитись, огже хочби тільки мови пісень і танків. — При іншій нагоді відбувся в Білоруській ґімназії у Вильні *Чайний вечір* спільний для всіх трьох ґруп студентів. Обеднання закріплюється з кожним днем і то не лише поміж студентами але й взагалі поміж суспільністю цих двох народів обеднаних з нами покищо спільною недолею. Ще далеко до реальнополітичних можливостей в самостійному державному змислі, щоденною обеднуючою роботою клademo міцний фундамент під природний союз трьох народів, який у свій час міцно заважить на цілком інакшім оформленню політичного і культурного вигляду Східньої Европи. Кружкові Студентів Українців у Вильні можна побажати найкращих успіхів в наміченій праці. — *Др. М.*

Ходорів. — Цегорічне Шевченківське Свято випало в Ходорові більш величаво, чим в котрому небудь з минулих років. Академія, яка відбулась в березні, в салі ходорівського Народного Дому була властиво святом цілої Ходорівщини бо на її влаштування склались, сили з цілого ряду доокілишніх місцевостей. Академію розпочаго *Заповітом* Вербицького, у виконанню міш. хору ходорівської Просвіти, під кермою *п. Антона Сохана.* Вступну палку промову виголосив проф. *М. Угрин* з Рогатина. Мішаний хор зі Залесець відспівав під управою *п. Паламаря* вязанку народніх пісень. — Маленька *Вірочка Кашинська*, учениця I кл. ход. Р. Ш. деклямувала „Розриту Могилу“, — *о. М. Мельничин* добре опанував мішаний хор з Молотова, виконуючи вязанку народніх пісень. — Загальну увагу прикував до себе відчит *С. Ярока* з Отиневич, хоч і оброблений сільським „самоуком“, але незвичайно глибокий в підході до постаті Шевченка і далекий від всякого привичного концертового шабльону. В С. Яроку Отиневичі посідають одного з найрозумніщих людий і бесідників в повіті. — Черговий виступ обеднаних міш. хорів з Волгатич і Залесець вивязавсь зі завдання ще краще, чим в першім виступі, знова під батую *п. Паламарчука.* — *о. Тефіль Прийма* з Дуліб виголосив „До живих і Мертвих“, — сильно, з драматичним відчуттям цеї глибокої Шевченківської поезії. — Далі слідувала чергова вязанка народніх пісень у виконанню міш. хору з Молотова. Оба виступи цього хору виявляють, що добрий діріґент, як напр. *о. Мельничин*, є в стані видобути дуже богато, навіть з незвичайно сирого співацького матеріялу. „Думи Мої“ (муз. Топольницького), якими закінчено музичну частину програми відспівав ходорівський міш. хор, мабуть краще, як сам цього сподівався. У всякім разі, ця точка випала під кермою *п. Сохана*, як одна з найкращих в цілому концерті. Першу частину Академії закінчив промовою парох з Ляшок *о. Мельник.* В другій частині дітвора ход. Р. Ш. відіграла виставку п. з. „Діточа присяга“ під орудуванням *п. Ольги Чаплівної*, учит. тутешної Р. Ш. Діти вивязались зі завдання прегарно, зате деякий дісонанс вносила у виставку невідповідна обсада ролі дідуся.

Кілька завваг з приводу ходорівської Академії: програма була рішуче переладована промовами а ще більше виступали мішаних хорів. Є цілком неможливо допускати на Шевченківські концерти пісні в роді: „Кум-брень-брень, кум-брень-брень, взявби я бандуру...“ і тд. Не є теж вказано, виступати хором на сцену в мішаних строях, ні то міських, ні то народніх; треба радше витримувати стиль або суто народній, або суто міський. Це особливо під увагу ходор. панночкам. Сільські хори трималися переважно народньої ноші, хоч тут і там міська мануфактура робила правдиві спустошення. о. Приймі систематично перешкаджав в його гарній деклямації якийсь злісний суфлер. Помимо ряду інших дрібніщих орґанізаційних недотягнень (нездисціпліновані діти на салі) Академія випала на загал прегарно і була безсумніву одним із найкращих виявів нац. життя Ходорівщини, за протяг цілого ряду минулих років. — *Юм.*

Цукор — то здоровля, цукор — то сила!

СОЛОДКІ ГОРІЛКИ.

Борони Боже, щоби я намовляла до піянства. Піянство це гріх, отруя і надужиття для душі — отруя для тіла. Тому коли пеш горілку або инший алькогольний напиток, знай міру. Проте уживай їх в часі морозу, для підбадьорення при умученню тяжкою працею, для оживлення і доброго гумору при забаві. Кожда господиня і кождий господар дбають о приличну поведінку гостей в їхньому домі, о належну їм пошану, не дозволять своїм гостям перебрати міри, ані самі її не надужиють, уважаючи, щоби напиток був розвеселяючим присмаком, а не дорогою до утрати притомности, зхудобіння.

У нас жадні забави, хрестини, весілля не обходяться без напитків, розходиться о це, щоби ті напитки були уживані в міру, щоби були смачні, можливо здорові й не дуже дорогі. Не лише жінки і дівчата від давна волють солодку горілку чим назаправлену — але й мущини охотно-б еї пили, колиб не пересуд, що це бабський напиток. Того пересуду треба виречися, бо цукор уживаний до горілки є знаменитим відживчим середником, який додає гумору й сили. Солоджена горілка навіть не дуже сильна, додає працюючому чоловікові сил та гумору при забаві. Розходиться тільки о це, щоби така солодка горівка була приправлена на цукрі. Більшість дешевих солодких горілок, спроданих особливо по малих місточках є заправлюваних сахариною і картофляним сиропом. Сахарина дає їм надмірні солодощі, картофляний сироп густоту, але перша є шкідливою для здоровля, другий справді не шкідливий, але мало поживочний. Крім тих двох додатків додають до тих горілок ріжні аромати, що мають заступити смак овочів або коріння, аромати ті не є завсігди нешкідливі. Врешті ті горілки і лікери є штучно закрашені ріжними фарбами. Чим ці краски є більш яскраві, тим більше належить їх обавлятися. Вкінці солодка горілка є значно дороща — не раз два й три рази дороща від незаправленої.

Тому добра, рухлива і запобіглива господиня, коли хоче оминути більшого видатку, не наражувати здоровля своєї рідні, мати в запасі смачний напиток, щоби додати сили або розігріти з дороги чи з праці мужів і синів, почастувати несподіваного гостя, заставити відповідно стіл в свята або родинну врочистість, — повинна подавати лише солоджені горілки, і заправляти їх лише у себе в хаті.

Цукор є у нас одним з найдешевших споживчих артикулів, коштує він майже о половину дешевше чим мясо й ледви півтора раз стілько, що добра мука або каша. Тим часом цей цукор є нічим не заступленим середником сил і енергії і на уживанню цукру передовсім ощаджувати не належить. Другим матеріялом конечним до спорядження здорових а смачних домашніх горілок є овочі. Лісні чи з власного саду овочі, свіжі чи сушені додають горілкам не лише смак і краску, але горівки споряджені на них є значно здоровші від горілок заправлених тільки коріннями. Зрештою в богатьох случаях можна *получити овочі з коріннями, тоді горілка* одержить острійший смак. *Вкінці до спо*рядження уживаемо чистого, сильного спірту а не готової розрідженої горілки. Це дає нам поважну ощадність. Солодкі горілки, добре заправлені цукром, не повинні мати понад 38—40°/$_0$ сили, а тому що чистий спірт має 96°/$_0$ сили, з фляшки такого спірту одержимо около 2½ фляшок солодженої горілки. Така солоджена горілка маючи у собі богато цукру, буде посідати скріпляючі й оживляючі прикмети, як й значно сильніща незаправлена горівка. Залежно від того, як богато додано овочів і цукрового сиропу до горілки, можемо одержати звичайну солоджену горілку, наливку або лікер.

На звичайну солоджену горілку додаємо на пів літри спірту сироп, зварений з пів літри води, 20 dkg. цукру і пів шклянки якогонебуть овочевого соку, з малин, вишень, суниць, тощо. Коли не маємо овочевого соку, можна долити пів шклянки сильної ароматичної кави. Можна також розріджений на половину з водою спірт, налити на кілька днів на пригорщу сушених сливок, яблок або грушок і коли натягне й набере краски змішати його з сиропом, зробленим з 20 dkg. цукру і пів шклянки води.

На наливку треба насипати до бутля малини, вишні, черешні, агрест або сливки, налити їх спіртом, сильно закоркувати, заляти корок парафіною або смолою й поставити бутель на сонці або в теплому місці. По місяцеві або навіть двох наливку з овочів влити. На кожду літру наливки зварити літру води з пів kg. цукру, до горячого сиропу влити наливку, лишити до остудження, дати до фляшок і щільно закоркувати. Наливка є найкращою з алькогольних напитків.

На овочі позісталі в бутлі, насипати на кождий кґ. овочів — 40 dkґ. цукру, добре перестрясти цукор з овочами. Знова добре закоркувати, поставити на сонці або в теплі на один місяць або довше. Цукор розпуститься й витягне решту алькоголю з овочів. Так одержаний сок старанно зціджений, дасть прекрасний лікер, що нічим не уступає найкращому купному лікерові.

Дорогі господині, коли будете користати з поданих вище вказівок, памятайте, що горілку можуть уживати тільки дорослі. Не давайте коштувати дітям хотяйби найсолодшої горівки. Дайте їм їсти цукор в можливо найбільшій кількости, від цукру наберуть сил, здібности до науки, скріплення костей але солодка горівка є для них тільки отруєю.

Єлисавета Кевнарська.

ґіґолів і кабаретистів, тощо. Ревія була добра хиба до цього, щоби зауважити ще один вальор театру, а саме: п. Угорська безперечно талановита танцюристка, а п. Нікитин був її добрим партнером.

Слід згадати при нагоді гостювання наших дорогих артистів на одну подію, що характеризує до нікуди наше тюхтійство і шлямаварництво. „Народний Дім“ це одна одинока наша домівка в Перемишлі, що надається до театральних вистав. Та коли приїде наш театр, мусить шукати прибіжища у всіляких инших приміщеннях, тільки не в тій же „своїй“ домівці. Хто винен цьому? Як це назвати? При нагоді ми ще повернемо до цеї справи окремо. — *Мирон.*

Виставка книжки для молоді.

Тільки короткий час існує Гурток старших пластунів в Перемишлі, та вже своєю активністю вніс освіження в громадянське життя.

І так за ініціятивою цього гуртка відбулася в днях 20 — 23 березня в салі Т-ва „Бесіда“ виставка книжки для молоді за співучастю Товариств „Беркут“, „Сокіл“ та книгарні „Народний Базар“. Виставку відкрив почесний голова дир. О. Ярема. Потім виголосив проф. Загайкевич реферат, в якому зясував далекосягле значіння того рода виставок.

Виставка робила дуже симпатичне враження, передовсім *пластові видання*. Літоґрафічні сшитки і друковані журнальчики вказують на те, що молодь не спить, що серед неї іде праця. Помічається, що молодь розуміє вагу хвилі, що відчуває силу в орґанізованости, що кріпить з собі духа до боротьби за краще майбутнє Нації. Кілька сшитків і журнальчиків, що лежать скромно на полицях виставки, а скільки в них горячих думок — захоплень, скільки поривів, скільки зусиль молодих муравлів. І сам мимоволі молоднієш на вид цих скромних видань, ілюстрацій і фотоґрафій. І самому хочеться стати в ряди цього ідейного молодняка, радіти його радощами і палати його захопленням. Як відмінний є образ дійсности у нашого старшого громадянства! Та краще про нього не згадувати в цей радісний мент.

Один куток виставки заняли видання пласту з Закарпаття. І там іде праця, хоч може й в тящих умовах язикової і національної суматохи. Тим ціннійші є ці докази молодих змагань наших братчиків зза Карпат. Зерно, що його там посіяв бл. п. проф. О. Вахнянин, зійшло і дає вже перші плоди. Кожний новий сшиток, кожне нове друковане слово тамошнього пласту є наче камінчик на памятник їхнього першого вожда.

Мимо того, що виставка зробила якнайкраще враження, відчувалось подекуди накопиченість, а через те брак докладніщого перегляду.

На мою думку виставка книжки для молоді нічого не втратила-б на цьому, якби цю виставку влаштовував Гурток старших пластунів самостійно — хиба тільки за співучастю книгарні „Народний Базар“. Замість фотоґрафій і деяких брошур „Сокола“, що на мою думку не могло мати нічого спільного з виставкою книжки для *молоді*, хиба що пласт уважає „Сокіл“ за продовження своєї діяльности (воно в дійсности не зовсім правдиво), замість цього кутка „Сокола“ можнаби було дати діяґрами пластового розвою з окрема в Перемишлі, а в загальному по цілій Західній Україні.

23. березня о 16·30 закінчено виставку гарним рефератом Дра Шкурата.

Він як книгар і бібліотекар зробив завваження малого ба навіть мінімального заінтересування літературою серед загалу громадянства. Реферат був цікавий статистичними даними, та на жаль не можемо радіти із цих даних.

Після цього реферату закрив виставку дир. Ол. Ярема кількома словами заохоти, по чім відбулось вильосовання книжок.

Загально виставка мала успіх, бо за неповних три дні виставку оглянуло 1216 осіб, з чого *тільки* 102 (!) ос. зі старшого громадянства.

Пластуни, не кидайте своєї активности. До дальшої Праці! СКОБ — *Мирон.*

На маргінесі голосного процесу.

Культуртреґер Рильскі.

У вівторок минулого тижня закінчився в Перемишлі сензаційний процес проти душегубця своєї жінки, майора польської армії Тадеуша Рильского. Процес тревав цілий місяць, серед надмірно розбудженої цікавости найширших кругів цілого краю. Закінчився він засудом підсудного на кару смерти, зі заміною шляхом амнестії на 15 літ тяжкої тюрми, деґрадацію і др. дрібніщі кари.

Підклад процесу був слідуючий: Стефанія Ясінська дістала по своїй тітці фільварок у Пітричах в Золочівщині і вийшла заміж за дідича Ясінського. Були бездітні. Тотеж в 1924 р. розвелася зі своїм чоловіком, перейшла на евангелицьке і вийшла заміж за майора Рильского, бідного військового вислуженця, сподіваючись від його дітий. Сподівання несповнились. Натомість Рильский виявився крайнє брутальним чоловіком і гульвісою, який знущався над своєю і так уже доволі нервовою жінкою, а дірвавшись легким коштом до гроший, марнував маєток жінки. Минали роки. Рильский робився щораз більш ледачий і невиносимий, аж доки його ошукувана, використовувана і по хамськи трактована жінка не рішила розвестися. Поробила в цьому напрямку заходи, рішила видержавити фільварок за чиншом 36.000 зл. річно і замешкати у Львові. Чинш мав бути платний до її рук. Рильский зрозумів, що програв справу, що добрих відносин з жінкою вже не зможе наладнати, що скінчиться легке, дідичівське, широке життя на чужих хлібах, що треба буде повернути до порівнююче бідних життевих умов вислуженого польського майора. Дня 3 жовтня мин. року Рильска мала виїхати до Львова, щоби остаточно підписати контракт винайму і розвестись з чоловіком. Але до того не прийшло, бо 2 жовтня її найдено в двірськім парку, в дуплі ясеня, з простріленою головою. Її смерть Рильский пояснив самовбивством і на цьому справа перед золочівським судом покищо скінчилась. Але львівська прокураторія мала свої дальші сумніви і передала зі Золочова справу судові в Перемишлі. Тут розгорнуто на тлі траґедії в Пітричах велитенський процес, який після порушення обширного слідчого апарату, після переслухання десятків свідків і тд. закінчився засудом обвинувачего.

В процесі цьому цікавила нас не сензаційна сторінка справи, яка на протязі місяця була темою балачок цілої Польщі, але щось інше. А саме, процес і його розвиток мав 3 моменти вартні уваги і запамятання: 1. Характеристика і роля підсудного майора Рильского на становищі офіцера польської армії, 2. становище прокуратора Дра Прохаски і 3. становище оборонця Др. Ляндава.

Засуджений майор Рильскі був не лише катом і душегубцем своєї власної жінки. Був він теж типом „культуртреґера“ найгіршої сорти, вдягнутим в польський офіцерський мундур. Це — польський дідич на наших східних землях. У свойому часі, старшина польської дефензиви. Був він катом у відношенню до наших бідних поліщуків, підчас военних операцій польської армії на Полісю. Ломав палиці обвивані дротом „na poczciwym chłopie ruskim“. Майор Рильскі належав до тих типів, які мають на своїй совісти десятки неповинних жертв, він записався нам в памяти ще з часів української-польської війни, коли страшно знущався над полоненими українцями. Належав до тих нерідких, знаних нам типів, яких культуртреґерска діяльність це одно безконечне пасмо потенціяльного і дійсного бандитизму, довгий ланцюх дефензивно-комісарських практик. Сваволя і безкарність, ось був ґрунт, на якому зросла і бушувала зольдатеска типу Рильских. А з другого боку, далекойдуча толеранція у відношенню до таких типів, толеранція для офіцирського мундуру, яка лише посилювала сваволю і здичіння. Ось „герой“, який зі своїм психічним наставленням дослуживсь з капраля аж до майора і який чув себе покликаний, щоби сидіти в панськім дворі на наших землях і твердо тримати в руці „ruskiego chłopa“. І тяжко чуло село на собі його руку, як неменш тяжко чує її на собі в безконечнім множестві тих випадків. Прорвавсь майор Рильский аж щойно, коли йдучи за голосом навички підніс необачно руку тим разом на свою власну жінку, Польку, дідичку. Справу свою програв остаточно, коли нього „героя“ взяв в свої руки перемиський прокуратор др. Прохаска.

І ось в тому місці виїмкова попросту постать дра Прохаски дала себе виявити у вартостях, що мусять збуджувати респект до обєктивности, громадянської сміливости і надзвичайної совісности цього прокуратора. Як-не-як, йому треба завдячувати виграбання цеї справи, сміле публичне виявлення життєвої історії Рильского, нікчемних практик і культреґерських вартостей цього чоловіка, — і зрештою, доведення цьої спра ви хоч і в міру до провин, до лагідного але справедливого кінця.

За те оборонець підсудного др. Ляндау, знаний зі Штайґерівського процесу, намагавсь заслонити свого клієнта *авторітетом польської армії*, якої членом був Рильский. Цей засіб оборони не приспорив клієнтови звільнення ані армії чести. Але з другого боку цей спосіб оборони іменно — знаменний. Ним др. Ляндау трапляв в слабу точку польської душі, грав на якостях фалшивої амбіції, думаючи, що сальвуючи гонор армії прикриє її омофором — лайдака. Тим разом не поміг чар і гіпноз польського офіцерського мундуру. Взагалі др. Ляндау весь час нехтував засадаю: est modus in rebus.

МОЛОДИЙ ФРОНТ.

Студенська молодь і її діяльність.

I.

Проблема розриву між батьками і дітьми є вічно актуальною. І сьогодні на західних землях вона є найбільшим пекучим, нерозвязаним питанням нашого життя. Глибоким проваллям лягло між обі ґенерації недовіря, обвинувачування, менше й більше оправдані закиди в один і другий бік. Батьки бють на трівогу, що сучасне молоде покоління нездібне до ніякої конструктивної праці, що в нього брак орґанізаційного змислу, політичного зрівноваження, послідовности, видержливости й послуху; що в нього поза голословними фразами не видно ніяких позитивних осягів. Молодь зі свойого боку обвинувачує батьків, що вони винні за наші невдачні визвольні змагання, що психікою не доросли до цих великих днів, які довелося та ще доведеться переживати, за їх заскорузлість і опортунізм, в щоденному й політичному життю.

Тимчасом цей конфлікт — як болючим і як шкідним в сучасний час він-би не був — є самозрозумілий, що більше є опреділений подіями рр. 1917 — 1923. Заграва воскресних днів инакше поділала на дітей, а инакше на батьків, які привикли до старого способу думання, до „обставин“, до світового ладуминулих літ, до колишніх держав, до „прав і вольностей“, до демократії! Цеж були вже зрілі мужі (більших і меньших здібностей) і в них був світогляд і характер, який не формувався, а був уже закріплений. А цей світогляд корінився в сотках літ безперивної неволі. — Молоді горіла заграва воскресних днів і виховувала її вогнем, кровю і непокоєм.

Коли мавби я вжити порівнання, то сказавби, що визвольна війна спянила батьків шампанським і червоним бурґундським вином. З божевільно щасливого похмілля будилися вони такими, як були. Наростаючу молодь визвольна війна осліпила блеском так, що не бачать нічого опріч змагання на Волі. — А між одними й другими бракує одного покоління, яке вигинуло на полі бою, вимерло по таборах, або передчасно постарілося.

І коли батьки до нової праці бралися по давним методам, молодь міняла засідання й наради на кріс і чинне змагання; посади на тюрми і смерть. Орґанічна праця — одиноко зрозуміла для батьків — ставала для молоді осоружною, віддалюючою від мети й цілі. Тоді повстало нове поняття: *потенціяльної вартости молоді.* Вартости її, як чинника поступового, революційного, виразника й хорунжого великої ідеї нації; покоління, яке має витворити новий активний тип Українця, борця за визволення і в майбутньому будівничого української державности. І це поняття потенціяльної вартости молоді, витворене нею-ж самою, стало в певній мірі завязком схиблення в площинах її політичного й орґанізаційного життя.

II.

Поняття потенціяльної вартости є доцільне там, де до діла маємо вже з виробленими характерами. Інакше, за нечисленні ряди геройських одиниць і робітників скриваються маси лінюхів, неробів, низьких філістрів, яких приневолити до праці, ні сконтролювати їх роботу ніяким чином не можна. Тоді затрачується крітерій, що, хто і де має робити. Витворюється ця нестерпна ситуація, що передові одиниці мусять боронити перед всім громадянством хмари безхарактерних галапасів доброго імени української студенської молоді. Очевидно, такий стан мусить деморалізуюче вплнвати на наймолодших і грозить, що море безхарактерности затопить вкінці одиниці повні посвяти, доброї волі, великих здібностей і конкретних осягів.

Весь цей шлях еволюції мусіла перейти і зрозуміти сучасна молодь. Це зрозуміння — це найбільший позитивний успіх останніх літ, успіх випроваджений з очевидного стану, що в діяльности ми тупцюємо на однім місці, а щодо скількости — маліємо.

Як лік на останнє конечне зрізничковання праці у верхах і в долі, відділення політичної орґанізації від ідеольоґічного вишколу, одного й другого від загально-студенського життя і його орґанізаційних форм. Дальше, кожному студентові треба призначити місце по його здібностям і силі і жадати вислідів його праці і відповідальности за неї.

III.

Студенський рік 1929|30 для діференціяції всеї праці є переломовим. Слід хронольоґічно занотувати: 1) І. краєву конференцію всего студенства, 2) VII Зїзд Українського Уладу Ст. Пластунів 3) надання орґанізаційних форм рухові укр. католицької молоді, 4) І. Краєвий зїзд студенток.

1. *Краєва конференція* стає спробою обєднання всіх студентів для огорнення краю сіткою орґанізацій, для створення атмосфери праці і вимог праці, для оборони інтересів укр. студенства і гідности укр. студенства. Вкінці стає спробою віддідлення студенського руху, від політичних орґанізацій.

2. *Зїзд ст. Пластунів* високо підносить престіж старшого пластуна і вперше ставить пластову орґанізацію на рівні з иншими ідеольоґічними рухами університетської молоді.

3. *Т-ов. „Обнова“* виповнює ще одну важну ділянку нашого національного життя. Важним його завданням в будуччині буде витрутити небезпечний меч з рук наших ворогів, який давала їм до цеї пори т. зв. „акція католицька“ на Сході. Акція католицька проваджена нашими руками, в наших цілях вже в найблищій майбутности повинна увінчатися успіхами. Слід лише побажати, щоби не стала засобом якої партії, бо в такім случаю, з гори булаби засуджена на невдачу.

Вкінці *зїзд укр. студенток* правильно поставив питання українського феміністичного руху, підпорядковуючи його вповні наказам загальної націоналістичної ідеольоґії.

Біжучий рік створив для всіх студентів можність, виявлення своїх здібностей на відповіднім для себе місці.

А вимогою нашого студенського завтра це обовязок виповнити готові форми потрібним змістом, створити накази обовязку для кождого студента на полі громадянської праці (мінімальні, але загальні і зорґанізовані), виекзекувувати ці накази і викинути зі студенської суспільности всіх, що ломлять видані накази.

Це все має бути в доповненню дотеперішної діяльности.

В. М. Янів.

ЗАВДАННЯ МОЛОДІ ЗАХ. ЗЕМЕЛЬ.

(Голос Волині).

А для цього треба, щоби більшість Українців думала одними думками, жила одними ідеями, а насамперед творила повне обєднання всіх цих земель шляхом порозумінняся між собою.

Бо скільки не говорилося досі про ломання „сокальського кордону“, скільки не писалося (в рівній мірі: галичанами і волиняками) — справа стояла на місці. Політичні партії що (останніми роками) почали з Галичини лучитися з Волинню цілого національно-думаючого громадянства, самозрозуміло не приєднали. Культурно-освітні діячі приїздили до нас тільки на Академії та Ювилеї, обмежувалися привітальними промовами і знову їхали до себе. Волинякиж у Львові — були рідкістю. Так було до недавна. Але купка завзятих юнаків з цього і того боку, зломавши неоправдані упередження, пильно взялася до взаїмно-освідомлюючої роботи й дістали неочікувані наслідки. Хто був на зїзді пластунів в Олександрії на Волині, той відчував, що не існує для української молоді ніяких кордонів. А знаю між старшим громадянством (як між волиняками так і галичанами) таких, що не можуть уважати одні одних рівними. Цього молодь позбулася і для неї кваліфікацією особи можуть бути тільки висліди її праці та пильність до неї, незалежно звідки та особа є і де працює. Розвязано Пласт на Волині — мусимо продовжувати в інший спосіб його роботу.

Найдошкульніше для загального порозуміння відчувається непоінформованість галичан про волинські справи. Але подумаймо: справді трудно визнаватися у наших так складних відносинах.

Треба тому наладнати постійний звязок усіх кінців нашої землі зі Львовом, столицею Західних Земель. Щоби поява волиняка у нашій столиці не викликувала здивовання та подиву — а була звичайним явищем. Так само всі зусилля мусимо прикласти до того, щоби молодь наша на вищі школи їхала до Львова. І то не тільки на Університет чи Політехніку, але й технічні, промислові та торговельні школи, щоби виховати кадри здисциплінованої та інтеліґентної молоді, і в слушний час не пасти задніх і не запрошувати до себе чужих. Ця молодь не може потому по студіях раховувати на державні посади, а мусить творити свої варстати праці бож ми самі в стані вигодувати сотки інтеліґентних людей на незалежних посадах при умові: орґанізованого життя. А це завдання вже переростає нас. Бож мусимо раз на завжди відповісти зорґанізованостю й чином опікунам, що ані реґіоналізм, ані „хрунівство“ не є витвором мас. Десять років перепочинку, аж за великий час, щоби почати енерґічно орґанізовувати наше життя. Байки про „якусь-там“ „звідкись-там“ поміч хай залишаться потіхою їх авторів. Треба розкласти свої сили так, щоби в найкоротшому часі унезалежнитися від примх долі і настроїв в „центрі“. Не роблю тут нових відкрить, тільки підсумовую їх та кличу до роботи молодь. З переконання знаю — вона тільки здібна іти простим і ясним шляхом до наміченої цілі — старші громадяни зараз впадають в „політикування“, виглядають „реальних підстав“.

А маючи завдання виховати на Західних Землях одно молоде покоління, задача на сьогодні: найтісніщі взаємовідносини, між всією молодю, але без шкоди для чиїхось — добрих питомих рис. Все добре залишаємо, все негідне нас (як у волиняків так і галичан) викидаємо геть. І перестаємо бавитися тільки(!) в гарні кличі. Їх замінить сіра, буденна, але, золота в овочі, щоденна робота.

І коли галичанин направду почує себе в дома у волинських степах та поліських лісах, а волиняк як на свої споглядитиме Карпати — тоді відпадуть непотрібні партикулярні останки: волиняк, галичанин, поліщук.

Великий День зустрінемо підготованими.

Рівне у квітні 1930 р.

Р. В.

Що чувати в світі?

Морська конференція в Льондоні скінчилася. Офіційне звідомлення каже, що її відложено на необмежений час, а це значить, що відложено на необмежений час здійснення тих завдань і цілей (зменшення збровнь та взаїмні запоруки безпеченства), які ставила перед собою льондонська конференція. На простій мові це означає повну невдачу конференції. Виявилося, що американське та анґлійське представництва, їдучи на згадану конференцію згори були рішені не допустити до зменшення своїх морських сил, Італія знова, рішена була не відступити від свойого домагання мати однакову з Францією скількість воєнних кораблів, а Франція рішена була не поступитись домаганням Італії. Ще, відносно, найбільше скористала з конференції Японія, бо вона, як вже про це говорилося, виторгувала у Американців згоду ва збільшення своєї воєнної фльоти. Щож означає розбиття морської конференції в Льондоні? Неуспіх цеї конференції вдарить дуже сильно по моральних позиціях передовсім Ліґи Націй, як виразника „миролюбивих“ стремлінь в післявоєнному світі, а поясновання пактів і параґрафів, принятих Ліґою Націй, кождою стороною після власної вподоби на згаданій конференції, дасть повчаючий приклад, що правдою не є те, що всі кажуть, але те, що є вигідне і корисне кожній нації та державі з окрема. Неуспіх льондонської конференції відкриває теж рубок тої дійсности, яка каже нам глибоко сумніватись в те, чи всякі конференції та Ліґи Націй, є здатні вирішувати та полагоджувати спори поміж націями та державами.

Большевики. Те що діється в СССР після відвороту Сталіна можна назвати повінею хаосу. Заразже після появи декрету про те, що нема колективізаційного примусу і що приступлення до колективів може і повинно бути лише добровільне, почали селяне масово виступити з колхозів, куди їх загнали револьверами ревні виконавці колективізаційної „ідеї“. В богатьох місцевостях селяне поділились тим майном, що їм раньше забрано примусово до колективів, а міські робітники, що прийшли на село, помагати при його колективізації мусіли покинути села, бо селяне виповіли їм мешкання, недають удержання та харчів. Богато дечого селяне вже не вспіли відобрати від колхозів. В богатьох селах колективізовано наприклад курей, гусок, кріликів, тощо. Через брак догляду над спільним сколективізованим майном, все це в більшости випадків виздихало. В селі Мельниківцях, наприклад, здохло 90 сколективізованих кріликів, в селі Опошня троє свиней і 270 курей, в селі Іскрівна 20 малих телят і тд. і тд. Також знаряддя рільниче в колхозах поржавіло, богато дрібних складових частин погубилося, насіння поплісніло (кажуть, що в богатьох місцевостях хтось навмисне полив зерно водою, чи якимось квасом). Те що остало, здатне довжитку, селяне розібрали поміж себе, ділаючи по думці большевицького клича „граб награблене“. Їх грабили недавно колхози, а тепер вони тим самим віддячились колхозам. Справа відколективізовування не йде однак скрізь легко. В богатьох місцевостях мимо наказу Сталіна, роблять собі місцеві партійні комітети те що самі хотять і далі колективізують, вживаючи примусу. Це очевидно витворює ще більший хаос. Він росте тим більше, що серед комуністичної партії поширюється непослух і зневіра до свойого проводу. Богато большевиків, запаленців колективізаційної акції ширить щораз більше отверто думку серед своїх однопартійців, що Сталін зрадив революцію і що Кремль видав партію на жертву і пімсту розбурханого і зревольтованого села. Щораз частіще чути закид на адресу Сталіна і проводу партії з боку партійних низів, що мовляв партійному проводи брак ідейної напрямної лінії, брак змислу і здібности передбачувати, брак енерґії для переведення до кінця поставленого завдання. В парі з тим підносять голову всякі праві і ліві опозиції через армію проходить струя гострого негодовання, послаблюється дисципліна, віддили військові відмовляються йти проти збунтованих тут і там сіл. Ці всі речі припали якраз на найбільш тяжкий час — весняну засівну кампанію і переднівок, в час коли настрої у цілому світі ніколи не були настільки ворожі для СССР як власне тепер.

Індії. Події в Індіях, збуджують щораз то більшу цікавість і приковують до себе щораз то більше уваги світа. Цікавість тому, що способи боротьби Індусів проти анґлійського панування, дуже ориґінальні, а для богатьох людей зовсім незрозумілі та дивачні. Возьмім для прикладу лист Ґандійого до віцекороля Індій льорда Ірвіна. Лист зачинається так: „Дорогий приятелю. Я ніколи не мігби свідомо заподіяти зла ніякій живучій істоті, а тим менше людям з якими доводиться мені жити, навіть тоді, колиб ті люде заподіяли мені і моїм землякам найбільшу кривду. Хоч я вважаю анґлійське панування в Індіях злом, то однак не посмію, діткнути або нарушути ані одного Анґлійця та його *леґальних* інтересів в Індіях“. Щож це? Гра у піжмурки чи цюцюбабка — подумає зовсім слушно хто небудь з нас. А тимчасом в Індіях видко зовсім інакше думають коли не то, що не скинули свойого провідника але навпаки його боготворять сотні тисяч Індусів. А ось ще кілька прикладів: 320 *міліонів* Індусів зачинає свою політичну боротьбу з анґлійською адміністрацією і військом, що разом нараховують біля 100 *тисяч* люда, в той спосіб, що Ґанді на чолі політичних демонстрантів йде над море, щоби там набрати жменю соли і в той спосіб запротестувати проти сільного монополю. Залізничники знова на знак протесту проти анґлійського панування уряджують політичні демонстрації в той спосіб, що кладуться самі на шинах або виганяють на шини корови, щоб таким чином спинити залізничий рух. Такі і тому подібні способи боротьби збуджують зрозумілу цікавість. Люде цікаві чим скінчаться того рода „політичні демонстрації“. Поминаючи однак усю дивачність способів боротьби, приходиться ствердити, що рух *започаткований* в останніх часах Ґандієм є зявищем діево-історичної ваги. Така його оцінка приковує до подій в Індіях бачну увагу політичного світа. Люде задають собі питання: Що станеться на випадок, колиб в дальшому свойому розвиткові індуський протианґлійський рух довів до звільнення Індій з під анґлійської окупації. У відповіді на це питання існує рідка однозгідність у тих політиків, що визнаються у внутрішних справах Індії. Відповід звучить: Якщоб анґлійська окупація змушена була устипити (очевидно нема мови про сьогодня чи завтра, але про дальше майбутнє), то на її місце прийде окуція інша. Чому? Індії є роздерті на такі протилежні релігійні та соціяльні таборк, що між ними є виключена співпраця чи хочби взаїмна терпимість. Брамани і магомедане не обійдуться без посторонного судді. В соціяльному відношені існують в Індіях дві кляси, а саме: біля 60 міліонів паріїв, зовсім видідичених з усяких прав людських та горожанських, а поруч з ними існують майже окремі і самостійні державки, в яких володарами є незвичайно богаті магараджі. Коли до цього додамо, що жменями соли, ляганням на шини, приятельськими почуттями до ворогів, і тд. ще ніхто не здобув ніколи самостійности і влади та не здобуде, а передовсім не закріпив її за собою, то усвідомимо собі, що на випадок якби не стало в Індіях посторонної керуючої руки, то край потонувби в морі крови і руїни, а ті самі Індії, яких провідник Ґанді так дуже дбає про кожду живу істоту, далиб світові доказ, як ці істоти уміють себе взаїмно мордувати.

Мадярщина. Таксамо як колись поїздка австрійського канцлєра Шобера, так теж минулотижнева подорож мадярського голови ради міністрів гр. Бетлєна до Риму, викликала величезне зацікавлення з боку ріжних европейських держав, а з окрема тих, що є безпосередно заінтересовані укладом взаїмовідносин поміж Мадярщиною та Італією. На тему цеї поїздки кружляють ріжні домисли, пророчення а навіть сплетні. Ходить о те, що покищо ще невідомо чи Мадярщина попаде в круг політики французької чи італійської. Обидві ці держави хотілиби мати Мадярщину по своїй стороні. Перед поїздкою до Риму був гр. Бетлєн в Парижі, а це, що про його парижський побут стало відоме, вказує, що Мадярщина не хотілаби *ще сьогодня* остаточно кидатись в обійми одного зі згаданих женихів. Вона хотілаби політикою вигравання одного проти другого здобути поміч одного і другого в досяганню своїх цілей. Є однак люде, які твердять, що справа приступлення Мадярщини до підготовлюваного середноевропейського бльоку держав (Італія-Німеччина - Австрія), це питання найблищого часу. Є богато даних думати, що така комбінація є у великій мірі нереальна, з огляду на вагання самої Німеччини поміж демократією та диктатурою. Колиб однак воно так справді було то це доказувалоби що уклад сил в Европі вертає до передвоєнного стану (Австро-Угорщина - Італія - Німеччина). Очевидно, що така можливість наганяє на Чехословаччину та Югославію страшну паніку. І тому з боку Югославії, за посередництвом Франції, робляться горячкові заходи в справі заключення такзваного арбітражного пакту поміж Югославією та Мадярщиною. На підставі цього пакту Югославія згідна зобовязатись до задержання невтральности на випадок колиб Мадярщина вмоталась у війну з Чехословаччиною. Зобовязання таке суперечить однак і нищить одним махом такзвану Малу Антанту (Чехословаччина-Югославія-Румунія), які у взаїмному договорі зобовязалися до однозгідного виступи проти того, хто зачіпивби одну з тих трьох держав. Заключення проте арбітражного пакту поміж Югославією та Мадярщиною довелоби до ліквідації Малої Антанти, себто до знищення ще одної будови, що стояла і покищо стоїть на фундаментах версальського трактату, який саме довів до дуже сильного обкроєння Мадярщини. Треба признати, що можливість знищення кождої будови, що збудована на такому фундаменті, не може не усміхатись Мадярщині. У всякому разі так Мадярщина як і Австрія находяться тепер в крузі незвичайного зацікавлення ними з боку европейських держав, а остаточний вибір Мадярщини поміж Римом і Парижем причиниться в немалій мірі до устійнення нового укладу сил в повоєнній Европі.

МІЖНАРОДНІ ПОЛІТИЧНІ ПОДІЇ.

Московсько-большевицька ґазета „Правда“ подає, що в богатьох місцевостях СССР, місцева влада конфіскує ґазети в яких є вміщені статі Сталіна про шкідливість занадто ревної колективізації з боку місцевих большевицьких орґанів влади.

* * *

Судовий процес проти Уліца, голови німецької політичної орґанізації „Volksbund“ який відбувся минулого тижня в Катовицях перед II. інстарціею, скасував присуд I. інстанції і звільнив Уліца від вини і кари. Уліцови закидував акт обвинувачення поміг для новобранців у втечах перед військовою службою та шпіонаж в користь Німеччини, за що його засуджено було в I. інстанції на 5 місяців тюрми. Звільнюючий присуд треба приписати на рахунок польсько-німецько торговельного договору.

* * *

Судовий процес проти Др. Туки перед II. інстанцією в Братиславі затвердив присуд I. інстанції, себто визнав правосильним засуд Др. Туки на 15 років, а Сначкого на 5 років тюрми.

* * *

Парижський торговельний суд заарештував усе майно большевицької торговельної місії в Парижі і майном тим думає покрити усі векслеві претенсії вірителів брата большевицького комісара Літвінова.

* * *

В Букарешті дійшло до крівавих сутичок поміж поліцією та демонстрантами — военними інвалідами, що після відбутого зїзду рішили зорґанізуватись в похід та доручити свої домагання реґенційній раді. В наслідок сутички поранено тяжко біля 30 осіб. Дві особи з числа ранених уже померли.

* * *

В індуській місцевости Пон зорґанізувалася нова партія, що поставила собі за завдання поборювати Ґандійого та взагалі всякий революційний рух в Індіях.

* * *

Віденські ґазети подають відомість, що в Добруджі (Румунія) щораз то більше загострюється ворогування поміж румунськими кольоністами і туземним болгарським населенням. На тлі цього ворогування дійшло в останніх днях до крівавих сутичок в селі Богданово, в яких по обидвох сторонах лягло кілька убитих і біля десятка ранених.

* * *

При доповняючих частинних виборах, що відбулися в двох останних неділях у Франції втратила французька партія радикалів 4 мандати на користь соціялістів. Цей факт уважає французька преса показчиком недалекого упадку впливів радикальної партії взагалі.

* * *

Мадярський премієр гр. Бетлен виїхав до Риму в гостину до фашистівського диктатора Мусоліні.

* * *

Минулого тижня у вівторок приступив сойм в Латвії до виборів президента держави. Всіх послів є 100, а для правосильности вибору президента, треба 66 голосів. Зі зголошених початково двох кандидатів (від соціялістів і селян) ані один ані другий не одержали вимаганої скількости голосів.

* * *

Радник большевицького посольства в Штокгольмі Дмітрієвський відмовився повертати до СССР мимо того, що його кілька разів взивав большевицький уряд до повороту. Дмітрієвський заявляє, що не хоче мати нічого спільного з Комінтерном і тому цілковито зриває з дотеперішними своїми хлібодавцями.

По всій Україні.

Північно Західні Землі.

Шевченківські концерти. — На Волині та по цілій Галичині переходить зараз, як і що року, орґанізована низка Шевченківських концертів.

Концерт у честь Митр. Шептицького. Ювілейний концерт у честь Митрополита А. Шептицького відбувся у Львові в дні 6. ц. м. заходом філії Т-ва „Просвіта“ на Львів-повіт ім. М. Шашкевича. Концерт, виконаний виключно силами читалень „Просвіти“ перейшов з дуже гарним успіхом. Співали на ньому хори з таких сіл: Винники, Скнилів і Зашків. Ювілятові вручено пропамятну грамоту від філії „Просвіти“.

25-літний ювілей. — У дні 25. м. м. відсвяткував Кружок Рідної Школи в Дрогобичі двайцятьпятиліття свойого існування. Свято започатковано панахидою за померших членів і завершено почесним засіданням старшини Кружка у приязві численно зібраних запрошених гостей. Для звеличання рідкого ювілею рішено на цьому засіданні установити 8 безплатних місць при своїй ґімназії. Зі згаданих безплатних місць користатимуть бідні однак дуже добрі учні. Рішено теж видати пропамятну ювілейну книгу. В окремо виданій відозві до своїх філій Кружок проголосив час до 24. III. 1931 року ювілейною порою, з зазивом відсвятковувати святочні ювілеї. Кружок „Рідної Школи“ в Дрогобичі є зараз власником ґімназії та двох народніх шкіл із приміщеннями, вартости 350 тисяч золотих, і числить поверх 1000 членів.

Літературні вечорі. — Обєднання молодих письменників-націоналістів „Листопад“ улаштувало на днях два літературні вечорі, один у Тернополі, другий в Станиславові. На обох вечорах відрецитовано силами „Хмаролому“ (Студенська драматична студія) твори Богдана Кравціва, Анатоля Курдидика, Завадовича, В. Лопушанського, Марійчина, Черняви, Ольговича, Іренка та Янова. На увагу заслугує факт, що староство в Тернополі, дозволяючи на відбуття літературного вечора заборонило шкільній молоді являтися на вечорі. Заборона враз із дозволом на відбуття вечора, прийшла в передостанній день, коли поверх сотня білетів була вже розкуплена середньо шкільною молодю. Згадані літературні вечорі мають на меті зазнайомити якнайширші круги нашої суспільности із найновіщими добутками молодої української музи.

З орґанізаційного фронту. — В дні 30. березня ц. р. відбулися у Львові загальні збори членів „Українського Т-ва Допомоги Еміґрантам з Великої України“. На зборах вибрано нову Управу Т-ва в такому складі: проф. Ю. Магалевський — голова, В. Дорошенко — заст. голови, А. Петренко — заст. голови і скарбник, В. Хранко — секретар. Члени: проф. І. Москвичів, Ф. Дудко, А. Гребінник, Др. М. Матюшенко і А. Убізський.

Самоволя. — На Шевченківському концерті в Яворові, який відбувся в дні 16. м. м. мав місце такий випадок: До присутнього на концерті бувшого старшини УГА п. Миколи Худи приступив зненацька поліційний аґент у часі, коли на естраді проходила одна з точок програми та брутально здер йому з грудей відзнаку за службу в УГА. Безцеремонна та самовільна поведінка аєнта викликала велике схвилювання присутнього на концерті громадянства.

Переслідування Пласту. — 7-ох учнів учительської семінарії в Самборі видалила кураторія із заведення за приналежність до Українського Пластового Уладу. Згаданим учням дозволено записатись до учительської семінарії в Ряшеві, Рудніках або Кросні, оскільки тамошні заведення будуть мати для них вільне місце.

Смерть від ґранати. — На залізничій стації Верчани біля Стрия розшарпала ґраната 25-літнього Українця Осина Кібу. Польська преса пише, що вбитий, був у звязках і підпольною орґанізацією „Сурма“ та, що ґраната була німецького виробу та була призначена до якогось саботажового акту.

Згорів будинок на „Східних Торгах“. — В ночі з 9-ого на 10-ого квітня ц. р. згорів на площі „Східних Торгів“ у Львові модель нафтового шибу разом із вертничою вежою, власність польської нафтової фірми „Ґаліція“. Цілий будинок, у якому були нагромаджені легкопальні матеріяли згорів до тла. Згоріли теж дооколичні дерева та телефочні стовпи.

Радянська Україна.

Траґедія українського селянина. — В селі Омбиші в ніжинському повіті селянин Комарко зарубав на смерть своїх трьох синів, які належали до компартії та виреклися свойого батька як контрреволюціонера. Вбиті сини Комарка причинилися до цього, що їхнього батька позбавила влада всіх політичних прав і переслідувала його на кожному кроці за протибольшевицькі переконання. З розпуки вбив нещасний батько усіх трьох виродних синів. („Комуніст“).

† Др. ЛЕВ БАЧИНСЬКИЙ

В пятниць вечером дня 11. квітня ц. р. помер у Відні, підчас лікування, Др. Лев Бачинський, один з найбільш визначних українських політичних діячів, член і перший заступник предсідника Української Національної Ради ЗУНР, довголітний голова укр. радикальної партії, б. посол до австрійського парляменту і польського сойму.

Домовину з тлінними останками Покійного перевезено з Відня до Станиславова де відбувся в четвер 17. квітня ц. р. похорон при величезному здвизі народа. В. Й. П.

Українська Громадо!

Прийшов час, коли український простір наповнюється веселим гомоном вікової побідної пісні

„ХРИСТОС ВОСРЕС“,

пісні, яка розпорошує хоробливі сумніви та сіє зерно надії.

В такий час — „Рідна Школа“ звертається звичаєвим правом до Українського Громадянства з пригадкою, що здійснення нашого національного Ідеалу буде щойно наслідком всебічної пильної продуманої праці цілих українських поколінь.

Український нарід гоїть рани свого резшарпаного тіла та готується до дальшої затяжної боротьби за своє право господаря. — А готуючися — **мусять сучасники подбати про виховання наслідників для проведення нації до її мети.** Це важке завдання сучасників і велика одвічальність тяжить на них. Якщо цього не виконаємо, то українська молодь може стати противником наших змагань, або рівнодушною до них. Одно гірше від другого.

Освідомлення дітвори про мету й потреби нації, витворення в неї прихильности й любови до рідного народу, запалу й охоти до саможертви, вложено на „Рідну Школу“, яка виконує цю працю своєю всебічною діяльністю та своїми власними виховними заведеннями. Не тратьмо ні хвилю віри в силу й живучість власного народу, який для виховання своєї молоді певно не пожаліє ні моральних ні матеріяльних жертв.

Дні Воскресення признані днями „Рідної Школи“.

Нехай у ці дні зєдиняться серця українських синів і дочок для шкільного великого діла, для запевнення нашої національної майбутности шляхом виховання характерної молоді. Нехай кожний Українець чи Українка чи кожна українська установа зложить поза своїм звичайним датком окремо дар на „писанку“ для „Рідної Школи“. Від цього обовязку не можуть нікого здержувати ніякі зґляди.

„В сей день“ обєднаймося думкою й чином для виховної справи під прапором „Рідної Школи“ та наблизимо день Воскреєення України.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“:

Ілля Кокорудз в. р.
Голова.

Др. Мирон Коновалець
Секретар.

ВІД КОМІТЕТУ ФОНДУ ІМЕНИ Є. Х. ЧИКАЛЕНКА.

Український Академічний Комітет в Празі, що обєднує всі українські високі школи й наукові товариства закордоном і Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові, з ініціятиви Української Господарської Академії в Подєбрадах, заснував *Фонд імени блаж. пам. Є. Х. Чикаленка.* Мета Фонду — видання щоденника та інших праць і матеріялів, що залишив великий патріот, незабутній діяч та меценат нам у спадщину.

Для порядкування справами Фонду Академічний Комітет обрав окремий комітет в такому складі: заступник від родини покійного — Г. Є. Келлер-Чикаленкова, проф. А. І. Яковлів та Є. С. Вировий.

Комітет Фонду звертається до українського громадянства, до українських інституцій, шкіл, товариств, кооперативів, до всіх, кому дорога память Є. Х. Чикаленка, з гарячим закликом жертвувати на *Фонд Є. Х. Чикаленка*, щоб уможливити скоріше видання цінної літературної спадщини покійного.

Гроші надсилати на адресу: Prof. A. Jakovliv, Praha XII, u Riegrovych sadu, 14, або на біжучий рахунок: Živnostenská banka, Praha, Konto prof. A. Jakovliv, „Fond E. Cikalenka“.

Комітет Фонду.

Геть з большевизмом.

Американські Українці протестують проти большевицького терору.

В суботу дня 15. березня влаштували американські Українці о 12. год. в полудне демонстрацію перед большевицьким торговельним представництвом в Ню-Йорку. Демонстрація ця відбулася на найбільшій улиці Ню-Йорку в часі, коли всі вертають зі своїх занять. В поході несено українські прапорці, плякати, а крім цього розкидувано спеціяльні летючки в анґлійській мові. Коло торговельного представництва зустріли демонстрацію повідомлені мабуть вже раніш комуністи. Почалася бійка, яка тревала довший час. Прибувша поліція не могла привести порядку і щойно після прибуття помочі для неї, приведено порядок. При цьому арештовано одного большевика і чотири українські жінки, а саме: п. З. Лисюк, паню С. Абрамовську, А. Вінтоняк і М. Боднар. Після зложення кавції їх випущено на волю а 19. березня відбувся суд. Суддя звільнив обжалованих.

З приводу цього, американська преса знова почала широко писати про большевицький терор, а також помістила фотоґрафії арештованих українських жінок.

В бійці до якої прийшло між большевиками а демонстрантами дуже гарно держало себе українське жіноцтво, що брало участь в демонстраційному поході. Можна сказати, що на відвазі вони не зістали позаді мущин, як теж не бракувало їм витревалости в бою.

Демонстрацію, а опісля оборону арештованих українських жінок провадив громадянин *К. Лисюк.*

Дальші американські демонстрації проти большевицького терору.

Українці міста Чікаґа та його околиць рішили виступити спільно на публичному демонстраційному вічу проти шаліючого большевицького терору та проти суду ДПУ спровокованого проти 45. Українських діячів. Вагу цього виступу зрозуміли всі українські орґанізації, які обєдналися для приготовання цього виступу та вибрали до цього спеціяльний Комітет, на чолі якого став др. Скеґар. Комітет порішив улаштувати „Масове національно-протестаційне віче“ на день 30. березня ц. р. На вічу будуть виступати з промовами от. Тарнавський і от. Коцан. Після віча відбудеться похід всіх Українців міста Чікаґа. Рівнож запрошено як промовців на це віче трьох відомих американських громадян і політиків.

Протест громади Янчин, перемишлянського повіту. — „Всі громадяни громади Янчин, повіт Перемишляни, зібрані 23. III. 1930. в Читальні „Просвіти“ і всі місцеві установи і товариства прилучуються до загального відруху протестів проти червоного гнету на Землях України за Збручем і пятнують дикий і варварський терор звернений проти віри і Церкви та проти потоптання всіх Божих і людських законів; як також проти нищення українських хліборобів, робітництва, духовної і світської інтеліґенції і визначних українських учених. Також осуджують платні большевицькі ячейки в Галичині і москвофільську радянофільську пресу загалом, а зокрема „Руский Голос“, „Раду“, „Працю“, „Сельроб“, „Силу“, „Вікна“ і всі двері і брами до большевицького раю. Взивають укр. громадянство підпирати укр. релігійну та національну пресу та в єдности поборювати руїнницьку большевицьку роботу. — Громадська Старшина, Брацтво церковне, Гр. кат. Уряд парохіяльний, Управа і Надз. Ради господар.-спож. кооперативи „Власна Поміч“, Управа і Надз. Рада кред. кооперативи „Ощадність“, Виділ Читальні „Просвіти“, Старшина Кружка „Рідної Школи“, Т-во „Луг“, Кружок „Сільського Господаря“.

Протест села Годинь, мостиського повіту. Ми, Громадяне села Годинь мостиського повіту, на загальнім зібранні дня 16. березня ц. р. різко протестуємо проти большевицького терору, який завели червоні кати на нашій землі над нашим народом. Ми, селяне давно пізнали вас, червоні кати, і ваші заміри. Ви хочете найперше знищити віру наших предків, знищити мораль, цю підставу людського життя, яку голосить релігія. Хочете виховати без релігії наш нарід на яничарів-безбожників, а відтак знищити національність. Але в тім случаї ви, червоні кати, вже дуже грубо піткнулися. Запамятайте собі добре, що Бог і Батьківщина для кождого чоловіка є одним нерозривним поняттям, якого ніщо земське на цім світі не розділить. І так як Бога ніщо не знищить, бо Він є вічний, так само й народ, який визнає Бога, ніяка супротивна хвиля не знищить. А до того, ми народ, який має за собою свою історію-традицію, має князів, має славне на весь світ козацтво, має Шевченка, який нам вже давно сказав, „хто ми, чиї сини“ та сказав нам що робити з нашими ворогами. І ми зробимо! Недалекий той час, коли повстанем з неволі, розірвем кайдани і вражою, злою кровю окропим нашу Волю.

Сьогодні на своїм зібранні ми, селяне, рішучо кличем проти червоного терору, перед цілим культурним світом: Проч з большевиками! Проч з большевією!

А Вам, українські мученики за святу справу, там в льохах чрезвичайки та ген на Соловецьких Островах на засланні засилаєм щире співчуття та заохоту витревати до кінця! Бо „не вмірає правда наша, не вмірає воля і неситний“ Москаль-большевик „не виоре на дні моря поля“.

За збори годинських громадян: — *Іван Вовк голова, Андрій Федина секретар.*

„Переворот у звуковім кіні“. В перших днях квітня відбулася інавґурація першого звукового кіна в Ченстохові, яка збудила незвичайний ентузіязм тамтешньої публики. Є то одно з перших звукових кін в провінціональних містах в Польщі. Звукові фільми немогли бути досі інстальовані в малих провінціональних містах з огляду на значний кошт скомплікованої звукової апаратури. Зараз дякуючи найновіщим упрощенням і улїпшенням в тій ділянці вдалося осягнути значне зниження коштів сихронізаційної опаратури і супроти цього є надія, що послідний крик моди, звуковий фільм дійде навіть до найменчих кіл в теперішній Польщі. Апаратура, в котру було заосмотрене звукове кіно „новости“ в Ченстохові, є типу „Brausphil 1930“ і складаєся зі сихронізатора Brausinga заразом з голосників і посилювачів знаної фірми Philips. Як нам комуніковано, окустичні ефекти вийшли без закиду, бо голосники Philipsa відтворюють звуки музики і мови у формі вірній і незіпсутій.

Надіслане.

Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ
ординує у внутрішних і жіночих недугах
в Перемишлі, ул. Францішканська 37 II
(площа на Брамі).
КВАРЦЕВА ЛЯМПА. ХЕМІЧНІ АНАЛІЗИ.
Просвітлювання Рентґеном.

Стоматольог-дентист
Др. Степан Дмоховський
б. елєв Полікліники дентистичної у Берліні,
з Перемишля перенісся до **Львова**
де ординує
при вул. Сикстуській 35.
Телефон 79-72
Прецизийна дентистична техніка
Порцелянові корони.
Апарат Рентґена

ПОДЯКА.

Отсим складаю прилюдну подяку Товариству „Карпатія" за скору ліквідацію виплати мені суми 1.000 (тисячу) американських долярів, як обезпеченої суми по бл. п. о. Михайлі Мрозовськім, пароху в Заліській Волі, що помер дня 12. січня 1930 року на запалення мозґових опон.

Стефанія Мрозовська в р.

XXXVI.
ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Товариства взаїмних обезпечень
„ДНІСТЕР" у Львові

відбудуться в четвер, дня 22. травня 1930 р. о год. 10. рано у власній салі Товариства у Львові, при вул. Руській ч. 20. зі слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з XXXV Загальних Зборів з 30. травня 1929 р.
2) Звіт Дирекції і Надзірної Ради з діяльности і замкнення рахунків за XXXVII. адмін. рік (1929):
   а) відділу обезпечень від огню,
   б) відділу обезпечень від крадіжі з вломом.
3) Звіт Ревізійної Комісії з внеском на уділення абсолюторії за XXXVII адмін. рік (1929).
4) Внесення Надзірної Ради в справі розділу надвижки за 1929 р.:
   а) у відділі обезпечень від огню в квоті Зол. 1.930.
   б) у відділі обезпечень від крадіжі з вломом в квоті Зол. 2.664.16.
5) Вибори:
   а) 6 членів Надзірної Ради на шість літ (§ 36 стат.)
   б) 5 заступників членів Надзірної Ради на 1 рік (§ 36. стат.)
   в) 3 членів Ревізійної Комісії і 1 заступника на 1 рік (§ 49. стат.).
6) Інтерпеляції членів.

Роман Сосновський
президент.

XXXII.
ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Кооперативного Банку
„ДНІСТЕР"
Товариства з обмеженою порукою
у ЛЬВОВІ,

відбудуться в четвер, дня 22. травня 1930 р. в год. 4-ій попол. в салі Т-ва „Дністер" у Львові, при вул. Руській ч. 20. зі слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з XXXI. звичайних Загальних Зборів з дня 30. травня 1929.
2) Звіт Дирекції і Надзірної Ради з діяльности і замкнення рахунків за XXXIV адмін. рік (1929).
3) Звіт Ревізійної Комісії з внеском на уділення абсолюторії Дирекції за XXXIV. адмін. рік (1929).
4) Внесення Надзірної Ради:
   а) в справі розділу зиску за рік 1929 в квоті Зол. 44.135.88.
   б) в справі визначення найвисшої квоти кредиту, яку може Товариство уділити одному членови.
   а) в справі визначення найвисшої суми зобовязань Т-ва.
5) Інтерпеляції членів.

Роман Сосновський
президент.

Ф-а ДУЧИНСЬКІ
Перемишль, Ринок 23.
Виконує інсталяції світла електричного і продає електричні матеріяли.

СПЕЦІЯЛІСТ ВСІХ НЕДУГ ЖІНОЧИХ ТА АКУШЕР
б. лікар клінік в Берліні та Дрезні
Др. А. РАЙФ
Перемишль, Водна 2.
(ріг Ринку) Телеф. 450 (394)

Пр даю площу під будову в ціні 200 дол. ам. Рівнож хата до винайму. Близько зелізничого двірця. Найкраще місце для шевця або муляра. Зголошення: Іван Вовк — Лупків, поч. Ioco.

Свій до свого! Позір!
Штучні погної
як каїніт, сіль потасова, азотняк олій, салітра хоровська, суперфосфат мінер. і конюшина червона краєва
замовляти тільки у фірми
ІВАН СИМКО, p. ZAGÓRZ.
Условя догідні! Ціни умірковані! Спішіть з замовленнями.

Пл. ВИДАВНИЦТВО ІСКРА"
видало нову книжечку поезій
БОГДАНА КРАВЦІВА
„ПРОМІНІ"
Ціна 50 сот.
Замовлята: Л. Робак, Львів, Супінського 21. Як перший випуск видавництва вийшла давніше кн. Т. Крушельницького **„На тихих водах".** Ціна 50 сот.

Земельний Банк Гіпотечний

Акційна Спілка
ЛЬВІВ — ВУЛ. СЛОВАЦЬКОГО Ч. 14.

Телефон ч: 3—82, 52—92 і 75—32.
Конто в П. К. О. ч. 149.000.
Телеграфічна адреса: Землебанк — Львів.
Жирове конто в Банку Польськім у Львові.

Акційний капітал Зл. 5,000.000. — Власна камениця.

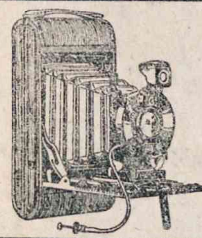
Полагоджує всі банкові чинности.
Полагоджує перекази заграницю — до всіх місцевостей світа.
Переводить інкасо у всіх місцевостях краю й заграниці.
Приймає та виплачує вкладки в золотих і долярах.
Купує і продає: цінні папери, девізи, валюти по курсі дня — на найдогіднійших умовинах.

У всіх краях Европи й Америки власні кореспонденти.
При письменних запитах долучити поштовий значок за 0·50 ґр.

НА СВЯТА!

Конто чек. П. К. О. Нр. 407.495.
ТЕЛЕФОН 57.

Паровий **Бровар „Вікторія"**
Спілка акційна ПЕРЕМИШЛЬ.
ПИВО МАРТОВЕ, експортове і ЧОРНЕ „БОК"
ПИВО знане зі своєї якости дорівнює під кождим зглядом виробам інших великих броварів. — ПИВО фляшкове при замовленню 10 фляшок з доставою до дому. — Замовлення приймає **„РОЗЛИВНЯ"** при ул. **СЛОВАЦЬКОГО ч. 10.** Телефон Нр. 499.
Поручає ПИВА всякого рода!

Весна йде! Весна йде!
Чи вже маєш фотоґрафічний апарат?
Апарати від 22 зол. до найдорощих а також фотоґрафічні артикули у великім виборі для ПП. аматорів і заводових фотоґрафів в одинокім, виключнім складі
АПАРАТИ і ФОТОҐРАФІЧНІ ПРИЛАДДЯ
„FOTO" ПЕРЕМИШЛЬ, Францішканьска 14.
Увага на адрес!

Українська Щадниця

в Перемишлі, вул. Косцюшка ч. 5

одинока українська каса ощадности, якої вкладкові книжочки мають **пупілярну обезпеку** на рівні з книжочками польських комунальних кас ощадности.

а) Приймає і виплачує
щадничі вкладки,
так в **золотих** як і в **твердій валюті,** щоденно з винятком неділь і українських свят і платить титулом відсотків від вкладок

В ТВЕРДІЙ ВАЛЮТІ 6—8% РІЧНО
ЗОЛОТОВИХ ВІД 7—9% РІЧНО

Вкладки можна складати в касі Щадниці особисто або пересилати почт. чеками, переказами і грошевими листами.

б) Уділює
короткоречинцевих позичок на догідних услівях.

Всякі інформації і дотичні друки можна одержати в канцелярії інституції.

Урядові години від 9—13. :-: Ч. конта П К.О. 144.755.

Дроґерія —
Перфумерія
маґістра
М. Лявфера
Перемишль, Міцкевича 2.
коло желізничого двірця.

РІК ОСНОВАННЯ **1842.**
ОКРУЖНА АПТИКА
ШАНЦЕРА давніще **ШВАРЦА**
ОРЕНДАР
маґістер М. ЛЯВФЕР
Перемишль, Францішканська ч. 5.
напроти костела францішканів.

СИЛА ВОЛІ
повість з купецького життя, проф. ФИЛИПЧИКА вже вийшла з друку та є до набуття по всіх укр. книгарнях. — Ціна зл. 4·80.

Книжка надається для всіх, старих і молодих, особливо кожна жінка повинна подбати про те, щоб її діти зазнайомились обовязково зі змістом СИЛИ ВОЛІ. В часі повоєнної деморалізації молоді, книжка проф. Филипчака буде цілючим ліком на схиблені норови, на зманеровані души! **Читайте „Силу Волі" всі!**

В часах повоєнної деморалізації, особливо в рядах молоді, так сільської як мійської, в часах нинішнього господарського лихоліття, необхідним ліком на здеправовані души, на матеріяльну безпорадність являться книжка проф. Филипчака, п. з. СИЛА ВОЛІ, видана Видавн. „РУСАЛКА". Книжка до набуття по всіх укр. книгарнях, або у В-ві: Львів, Куркова ч. 10.

ДВА ОСЕРЕДКИ
з фільварків на Поділю.
Найгарніщої і найліпшої землі I. кл. пшеничної і кукурудзяної,
є до розпарцелювання
на догідні сплати в 3 роках у 6 місяч. ратах.
Перша рата 50 зол. від морґа. Хто заплатить першу рату дістає поле до ужитку.
Ціни: за 1 морґ від 180—230 дол. Від міста і залізниці Підгаєць і Бучача 6—9 км. — Поле під будову підхоже, ліс, вода, церква і школа в місци.

СВІЙ ДО СВОГО!
„НОВИЙ ТРУД"
ПЕРЕМИШЛЬ, ул. ФРЕДРИ 2.
поручає літні пончохи, скарпитки, рукавички, краватки і хусточки та всяку галянтерію.
ВИПРОДАЖ **по ціні коштів:** СТУДЕНТСЬКИХ ШАПОК, ВІДЗНАК ТА КОВНІРЦІВ.
СВІЙ ДО СВОГО!

ДО ПРОДАЖІ НА ЧАСТИ

кільканайцять морґів першорядного ґрунту в одній цілости на МАЛИМ КРУГЕЛЮ (ЗЕЛЕНКА) побіч Перемишля в віддалі около 1½ км., при битім гостинці. — Ґрунт цей надається головно на будівельні парцелі на віллі і підмійські будівлі, та молочні і яринні господарства — з огляду на легкість збуту продуктів. — Положення здорове і соняшне побіч маґістрацького ліска. — Дуже гарний вид на Перемишль і околицю.

Продажа в частках найменше по 150 кв. сяжнів Будівельний матеріял до набуття на місци — Ціна купна дуже приступна платна в догідних ратах. — Обєкт продажі лежить на терені сільської громади в наслідок чого є вільний від мійських податків і оплат. Близші відомости в канцелярії інж. Генриха Базара, Перемишль Ягайлонська 9.

ДОБРОБУТ СЕЛЯНИНА ПОКРАЩАЄ

із розвитком хліборобського промислу. Тому закладайте молочарські кооперативи тільки під фаховим проводом

„Маслосоюзу"

якщо хочете запевнення їх гарного розвитку. — Всяких порад і технічну поміч уділяємо безплатно.

Купуйте всі машини та молочарське приладдя тільки в Маслосоюзі, бо ми ручимо за їх солідність.

Збувайте все масло в Маслосоюзі.

Тел. 43-86, 39-66 і 81-04. **„Маслосоюз" Львів, вул. Косцюшки 1а.**

СВЯТОЧНЕ найкраще приладите, якщо всі потрібні припаси купуватимете тільки **СВЯТОЧНЕ**

В НАЙСТАРШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КООПЕРАТИВІ

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

яка продає від року 1883 у своїх 24 склепах по більших містах — споживчі і кольоніяльні товари та вина.

НА СВЯТА! НА СВЯТА!

Заступство БРОВАРУ JANA GÖTZA В ОКОЦІМІ вул. Дворського ч. 24 в Перемишлі

знамениті і безконкуренційні світової слави ґатунки ПИВА фляшкового і бочкового, а то:

МАРТОВЕ, ЕКСПОРТОВЕ і ПОРТЕР

ТЕЛЕФОН ч. 175. ТЕЛЕФОН ч. 175.

ДРОҐЕРІЯ Маґ. фармації Наталії ҐАНС

вул. ЯГАЙЛОНСЬКА 8 Перемишль.

ДРОҐЕРІЙНО-ГОСПОДАРСЬКІ АРТИКУЛИ, НАЙСВІЖЧЕ НАСІННЯ. СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ: ҐУМОВІ ПОНЧОХИ. ЦІНИ НАЙДЕШЕВШІ.

ОДЯГИ В ПЕРЕМИШЛІ найліпше КУПИТИ або замовити на міру

у фірми **Петро Мягкий, вул. Францішканська 24.**

Великий Вибір матерій; власна майстерня! Стосуючися до теперішних обставин і вимог по засаді „ВЕЛИКИи ОБОРОТ — МАЛИи ЗИСК“ тим самим хочу звернути увагу, зглядно зеднати собі клієнтелю широкого загалу П. Т. Українського Громадянства — з окрема Всечеснійших духовних отців, тому обнизив я дотеперішні ціни! Тим хочу приєднати собі дальшу клієнтелію, яка передплачує за одяги чужим нам людям! Прійдіть переконатися! Реґляни і бунди і порохівники до подожі, плащі і шапки студенські стало на складі у виликому виборі! СВІЙ ДО СВОГО!

Тілько короткий час!

1. Шовкові поньчохи „Bemberg“ . зол. 3·90
2. Рукавички з маншетами по зол. 2 90 і „ 1·95
3. Шовкові реформи „Prima“ без сказ пара „ 4·90

Ще інші ґалантерійні товари по оказійних цінах поручає фірма

РУБІН НАХТ, Перемишль Казимирівська ч. 12

ТЕЛЕФОН ч. 274.

НА ВЕСНУ ПОРУЧАЄ

Del-Ka

першорядне взуття всілякого роду

ПО ОДНОСТАЙНИХ ЦІНАХ

24·50 — 29·50 — 34·50 — 39·50

В НАЙНОВІЙШИХ МОДЕЛЯХ І КОЛЬОРАХ. До набуття

Перемишль, Площа на Брамі.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОГО КРЕДИТУ

„ВІРА“

КООПЕРАТИВА З ОБМЕЖЕНОЮ ПОРУКОЮ

В ПЕРЕМИШЛІ, ПОБЕРЕЖЕ ПІЛСУДСКОГО Ч. 1.

(власн. дім)

приймає

під найкращими услівями ВКЛАДКИ

в краєвій і заграничній валюті

і уділює векслеві позички.

НАСІННЯ

ЯРИН, ЦВІТІВ, ПАШНИХ ТА ЦВІКЛОВИХ БУРАКІВ, ЯКІ ПЕВНО КІЛЬЧАТЬСЯ ФАРБИ НА ПИСАНКИ

І. БОРИС

ПЕРЕМИШЛЬ — РИНОК 2.

Уживайте

ЕЛЕҐАНТ

бо се найліпша паста до обуви і своя

ЛЬВІВ, Кордецького 51.

ЖАДАЙТЕ

у всіх кооперативах

МИЛА

Кооперативної Фабрики

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

АПТИКА

МІРСЬКОГО

вул. Ґрунвальдська 30 (Засяне)

під новим зарядом

поручає

Альміру

випробуване средство проти порплів і випадання волося. **Має рівнож на складі всілякі средства краєві і заграничні.**

ТЕЛЕФОН 563.

Сівалки, культиватори

борони

а також всілякі РІЛЬНИЧІ МАШИНИ

спродає на рати

-: ТОРГОВЕЛЬНО-РІЛЬНИЧИЙ ДІМ :-

„GLEBA“

Kraków, Długa 3, тел. 1323.

Репрезентація фабрик рільничих машин та бензинових моторів для рільничих цілей фабр. І. ВЕРХАЛОВСЬКІ Відень.

На жадання *ілюстровані катальоґи* безплатно.

Приймаємо за провізією аґентів до продажи рільничих машин і моторів на рати.

Купуючи паперці до курення

„КАЛИНА“

з одинокої української кооперативної фабрики

„Будучність“ в Тернополі.

Причиняєтеся до розросту рідного промислу і даєте заробіток українському робітництву

Купуйте цукорки та помадки

лише з української фабрики

„ФОРТУНА НОВА“

Львів, ул. Кордецького 23.

Дістати можна у всіх українських склепах і кооперативах. Замовляти через Центросоюз та Повітові Союзи Кооператив.

Уважай! Не переплачуй!

Бо

богатий вибір шкла і порцеляни

дешеві ціни знайдеш дешеві ціни

в укр. маґазині у Львові вул. Галицька ч. 20

ОНИСЬКО АЛЕКСАНДР.

Аптика і Дроґерія **під „Звіздою“**

істнуюча від 1874 року

в Перемишлі, ул. Францішканська ч. 24 (біля вежі)

поручає всякі аптичні ліки і всі артикули входячі в круг дроґерії.

ТЕЛЕФОН 63-56.

Поширюйте рідний промисл!

Одинока Українська

відливарня дзвонів і відливів артистичних

Михайла Брилинського

У ЛЬВОВІ вул. Замарстинівська ч. 41.

Поручає гарні і мельодійні дзвони з матеріялу передвоєнної якости, о чистім і звучнім голосі, під порукою чистої гармонії і витревалости. На жадання цінники з інформаціями висилається відворотною почтою. Сплати ратами на догідних умовах.

МАҐАЗИН ДАМСЬКОЇ КОНФЕКЦІЇ

Михайла Естеррайхера

Перемишль, ул. францішканська ч. 11

Має найновіщі і найелеґантші моделі

ПЛАЩІВ, КОСТЮМІВ І СУКОНЬ.

Просить о численні відвідини!

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий **ЛІКЕРИ**

в 70 ріжних смаках **„STELLA“** в 70 ріжних смаках

ДО НАБУТТЯ В АПТЕЧНИХ СКЛАДАХ. ГОЛОВНИЙ СКЛАД:

В. Г. МУШИНСЬКИЙ В ПЕРЕМИШЛІ, Галичина.

Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ І КООПЕРАТИВНИЙ БАНК

„ДНІСТЕР“

У Львові, вул. Руська ч. 20.

Обезпечує від огню і крадіжи з вломом, приймає вкладки й уділює позички та переводить всякого рода банкові трансакції.

Аґенції Товариства находяться майже у всіх місцевостях.

Телефон 5-47, 80-50.

Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський.

З друкарні Кнолвра і Сина в Перемишлі.